

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PRÁVNICKÁ FAKULTA

Ondřej Martínek

**Daňové ráje a způsoby jejich využití
v mezinárodním daňovém plánování**

Diplomová práce

Praha 2012

Autor práce: **Ondřej Martínek**

Vedoucí práce: **JUDr. Ing. Zdeněk Hraba**

Oponent práce: **Mgr. Ing. Aleš Borkovec**

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Bibliografický záznam

MARTÍNEK, Ondřej. *Daňové ráje a způsoby jejich využití v mezinárodním daňovém plánování*. Praha : Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2012. 76 s. Vedoucí diplomové práce JUDr. Ing. Zdeněk Hraba.

Anotace

Diplomová práce „*Daňové ráje a způsoby jejich využití v mezinárodním daňovém plánování*“ se zabývá historií, funkcí, vlastnostmi a způsoby využití daňových rájů v mezinárodním daňovém plánování a též makroekonomickými dopady jejich činnosti. Rozebírá rovněž užívané daňové strategie a pokouší se rozlišovat mezi zákonnými a nezákonnými technikami.

Annotation

Diploma thesis „*Tax havens and their uses in international tax planning*“ is dealing with history, functioning, characteristics and means of uses of tax havens in international tax planning. It analyses various tax strategies and attempts to draw a cross-border line between tax avoidance and tax evasion.

Klíčová slova

Daňové ráje, daň, daňová konkurence, mezinárodní daňové plánování

Keywords

Tax havens, tax, tax competition, international tax planning

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně, použil jen citované prameny a literaturu a dále, že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu. Současně dávám svolení k tomu, aby tato práce byla zpřístupněna v příslušné knihovně UK a prostřednictvím elektronické databáze vysokoškolských kvalifikačních prací v repozitáři Univerzity Karlovy a používána ke studijním účelům v souladu s autorským právem.

V Praze dne

Ondřej Martínek

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval JUDr. Ing. Zdeňkovi Hrabovi za jeho rady a připomínky a ochotu vést mou diplomovou práci.

Obsah

Obsah	7
Úvod	9
1. Daňové ráje – fundamentální údaje	11
1.1 Jakou zemi nazýváme daňovým rájem	11
1.2 Offshore financial center	13
1.2.1 Hranice offshore/onshore.....	15
1.3 Historický vzestup daňových rájů	16
1.3.1 Fáze první: položení základů	17
1.3.2 Fáze druhá: zahraniční kapitál připlouvá	18
1.3.3 Fáze třetí: růst počtu daňových rájů	19
2. Mezinárodní daňové plánování a techniky využití daňových rájů.....	22
2.1 Principy mezinárodního zdanění.....	22
2.2. Mezinárodní daňové plánování	23
2.3 Zahraniční entity	25
2.3.1 Společnosti	25
2.3.1.1 International Business Company	25
2.3.2 Trusty	27
2.3.3 Nadace	29
2.3 Motivy využívání služeb daňových rájů	30
2.4 Techniky využití daňových rájů	31
2.4.1 Daň z příjmu fyzických osob.....	31
2.4.1.1 Daňový exil	31
2.4.1.2 Permanentní turismus	32
2.4.1.3 Ukrývání bohatství v bankách a trustech.....	33
2.4.2 Daň z příjmu právnických osob	34
2.4.2.1 Převod zisku	36
2.4.2.1.1 Odměny za služby	36
2.4.2.1.2 Licence k předmětu průmyslového vlastnictví	37
2.4.2.1.3 Úročená půjčka	38

2.4.2.2 Transfer pricing	39
2.4.2.3 Holdingová struktura aneb treaty shopping	42
2.4.2.4 Double Irish a Dutch sandwich	43
2.4.2.5 Problém repatriace zisku	45
2.4.3 Obcházení regulace	46
3. Ekonomický dopad	48
3.1 Negativní efekty	48
3.1.1 Výpadek příjmů státního rozpočtu	48
3.1.1.1 Zero-sum game aneb kolik stojí daňové ráje rozpočet	50
3.1.1.2 Win-win solution	52
3.1.1.3 Expertiza daňových rájů a aglomerační ekonomie	53
3.2 Daňová konkurence	55
3.2.1 Negativní pohled na daňovou konkurenci	56
3.2.2 Chvála daňové konkurence	57
3.2.3 Daňová konkurence ve světle statistik	58
Závěr	63
Použitá literatura	65
Monografie	65
Příloha č.1: Seznam obrázků a tabulek	73
Příloha č.2: Seznam daňových rájů	75

Úvod

Benjamin Franklin prý prohlásil, že "na světě není nic jisté kromě smrti a daní."¹ Zkušenost postmoderního světa však hovoří proti tomuto vetchému, byť často citovanému rčení. Tato práce pojednává o teorii a praxi tzv. daňových rájů (*tax havens*), tedy států nebo regionů, které umožňují společnostem a jedincům významně snížit daňovou zátěž nebo ochránit a ukrýt majetek.

Zatajení příslušného příjmu před finančním úřadem může být samo o sobě v některých případech nelegální (*tax evasion*), jindy legální (*tax avoidance*), vždy však způsobuje výpadek příjmu veřejných rozpočtů, do kterých daňové výnosy putují. Tento výpadek je tím palčivější, v čím napjatějším stavu se veřejný rozpočet nachází. Proto je v současné „pokrizové“ době, iluminované hrozbami státního bankrotu mnoha evropských zemí (např. Řecko, Ukrajina, Portugalsko, Španělsko, Itálie, Irsko nebo Belgie) téma daňových rájů a efektivního výběru daní velmi aktuální.

Cílem této práce by mělo být přiblížení daňových rájů v jejich globální roli, jejich historie, současnosti i budoucnosti; způsobů, jak daňové ráje fungují a důsledků pro světovou ekonomiku, které přinášejí.

Metodou této práce je analýza dostupné ekonomické a daňové literatury s deduktivním vyvozováním závěrů.

Práce je rozčleněna do tří kapitol. První kapitola charakterizuje země označované jako daňové ráje, pokouší se mezi nimi najít společné prvky, popř. sdružit je do skupin dle příbuznosti těchto prvků. Rovněž je zde popsána v hrubých rysech historie těchto zemí a základní empirické informace.

Druhá kapitola se věnuje podstatě práce a pokouší se vyjmenovat nejrůznější metody využití daňových rájů v mezinárodním podnikání: transfer pricing, holdingové struktury, převod majetku do trustů či zakládání offshore společností. Autor se zde pokouší rozlišit legální a nelegální postupy a ve vazbě na české právo.

---

¹ MANKIW, N. Gregory. *Zásady ekonomie*. Praha : Grada Publishing, 2000. s.249.

Třetí kapitola se hodnotí důsledky praktik popsaných v kapitole druhé na globální ekonomiku. Pozornost je věnována dvěma stěžejním oblastem: narušení daňových příjmů vyspělých zemí a mezinárodní daňové konkurenci.

1. Daňové ráje – fundamentální údaje

1.1 Jakou zemi nazýváme daňovým rájem

Vyslovíme-li slovo "ráj", vybaví se nám jednak cosi skrytého a nedosažitelného, jednak cosi příjemného. Ráj je synonymem hojnosti a blahobytu pro vyvolené, kteří jej dosáhnou. „Ráj na zemi“ , tedy fráj pro všechny, by byl oxymoronem (nejen ekonomickým). Ráj nacházíme v některých náboženstvích jako místo, kam se uchylují duše pravověrných po smrti a které vystupuje jako protiklad peklu.² „Ráj“ tedy z podstaty věci není pro každého a funguje jako jakási odměna za zásluhy předurčené příslušným etickým kodexem.

Daň funguje na zcela opačném principu; s byrokratickou přesností uvaluje na každého finanční břímě a, jak by řekl Franklin, představuje jednu z mála jistot na tomto světě. Dle finanční teorie je daň "platební povinností, kterou stanoví zákonem stát k získání příjmů pro úhradu celospolečenských potřeb, tj. pro veřejný rozpočet, aniž přitom poskytuje zdaňovaným subjektům ekvivalentní protiplnění".³ Jedná se o povinnou, nenávratnou, neekvivalentní a neúčelovou, zákonem stanovenou platbu do veřejného rozpočtu.⁴ Tato platba obvykle představuje nejvýznamnější zdroj příjmů daného rozpočtu. V roce 2009 vybrala Česká republika (dále jen „ČR“) na daních 992,2 mld. korun, přičemž tento obnos činil 89,1% celkových příjmů státního rozpočtu.⁵

Co tedy znamená spojení „daňový ráj“?

Předběžnou definici daňového ráje nám může poskytnout Wikipedie. Podle ní jde o "stát, nebo území, kde jsou pro odvod určitých daní stanoveny nízké, nebo dokonce žádné sazby".⁶

---

² Lukáš 23,43: *Ježíš mu odpověděl: „Amen, pravím ti, dnes budeš se mnou v ráji.“*

³ BAKEŠ, M., KARFÍKOVÁ, M., KOTÁB, P., MARKOVÁ, H. a kol. *Finanční právo*. 5. upravené vydání. Praha : C.H. Beck, 2009. s.154.

⁴ HAMERNÍKOVÁ, B., MAAYTOVÁ, A. *Veřejné finance*. Praha : ASPI, 2007.s.108-109.

⁵ HAMERNÍKOVÁ, B., MAAYTOVÁ, A. *Veřejné finance*. Praha : ASPI, 2007. s.172.

⁶ Tax Haven [online]. 2011 [cit. 20.března 2011]. Dostupný z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Tax_haven>

Epping nazývá daňovým rájem země "s minimálním daňovým zatížením pro jednotlivce a firmy. Omezením nebo dokonce úplným zrušením daně ze zisku nebo z příjmu tyto země - často malé ostrůvky nebo enklávy - přitahují lukrativní podniky nebo bohaté jedince, mezi něž patří například tenisové hvězdy, rockoví zpěváci a až příliš často také překupníci drog a osoby zabývající se praním špinavých peněz."⁷

Petrovič popisuje daňové ráje eufemističtěji jako "země, které uplatňují speciální daňový režim umožňující některým ekonomickým subjektům snížit jejich celkovou daňovou zátěž, a které současně disponují dobrými podmínkami pro rozvoj podnikání na svém území."⁸

Jakkoli se různá vymezení liší, takřka nikdy neopomíjejí podmínku typu „nízká daň“. Nízká daň je tak pro daňový ráj podmínkou nezbytnou. Nikoli však dostatečnou.

Propracovanější definici nabízí OECD, jež doplňuje podmínku nízkých daní třemi dalšími kritérii:

1. Nedostatek transparentnosti dané země.
2. Zákony nebo praxe zabraňující efektivní výměně informací s jinými vládami o poplatnících využívajících nízké zdanění.
3. Upuštění od požadavku vyvíjení podstatné činnosti na daném území (*substantial activity*).⁹

Palan, Murphy a Chavagneux definují daňový ráj pomocí Weberova ideálního typu¹⁰. Orientují se přitom podobným směrem jako definice OECD a vymezují daňový ráj za pomoci více kritérii:¹¹

---

⁷ EPPING, Ch. R. *Průvodce globální ekonomikou*. Praha : Portál, 2004. s.196.

⁸ PETROVIČ, P. a kol. *Encyklopedie mezinárodního daňového plánování*. 1.vyd. Beroun : Newsletter, 2002. s.10.

⁹ OECD: Harmful Tax Competition – An Emerging Global Issue [online]. 1998 [cit. 20. března 2011]. Dostupný na WWW: <<http://www.oecd.org/dataoecd/33/1/1904184.pdf>>

¹⁰ "Ideální typ" je analytický konstrukt využívaný pro společnou charakteristiku pojmů, u nichž nebývají pro jejich různorodost obvykle přítomny všechny definiční znaky současně.

¹¹ PALAN, R., MURPHY, R., CHAVAGNEUX, Ch. *Tax Havens. How Globalization Really Works*. Cornell University Press 2010. s. 19; srov. definici IMF v "Offshore Financial Centers. IMF background Paper [online]".

1. Nízké nebo žádné daně.
2. Netransparentnost.
3. Snadná inkorporace společnosti.
4. Specializace dané jurisdikce na určitý preferovaný typ zvýhodnění.

Dodejme: netransparentností mají autoři na mysli přísné bankovní tajemství, možnost anonymního vlastnictví společnosti nebo podílu na ní, nedostatečnou spolupráci země s finančními orgány ostatních států).

Naše chápání pojmu „daňový ráj“ se bude držet Palanovy definici a definice OECD. Zároveň budeme tuto definici chápat jako *ideální typ* – za daňový ráj proto budeme pokládat zemi, která bude *typicky* nositelem jedné, dvou i více jmenovaných rysů. Důvodem je vzájemná odlišnost a přílišná heterogenita daňových rájů. Příklad: Nizozemsko bývá často označováno za daňový ráj, neboť za určitých podmínek umožňuje nulové zdanění příjmů z podílů na zisku. V žádném případě bychom však zemi neoznačili za zemi netransparentní nebo bránící efektivní výměně informací. Netransparentními zeměmi jsou na druhé straně i Kuba nebo KLDR. Bylo by však pošetilé nazývat tyto uzavřené společnosti daňovými ráji.

McCann tuto nedefinovatelnou povahu daňových rájů glosuje slovy: „Často se říkalo, že slony těžko popíšeme, ale poznáme je, jakmile je jednou zahlédneme. To samé můžeme říci o zemích offshore. Hranice ‚offshore‘ nejsou pevné a jejich tvar nespadá vjedno s žádným určitým snadno identifikovatelným modelem nebo stylem – vlastně jednou z jeho charakteristik je právě schopnost adaptace na nové okolnosti.“¹²

1.2 Offshore financial center

Samotné země označované za daňové ráje se svému označení z nejrůznějších důvodů vyhýbají a říkají si raději "mezinárodní finanční centrum" (*International Financial Center*) či "finanční centrum" (*Financial Center*).

---

¹² McCANN, H. *Offshore Finance*. Cambridge University Press, 2006. s. 12.

Ještě oblíbenější je termín „Offshore financial center“ (dále jen „OFC“), který naznačuje exotickou geografickou polohu daňových rájů. Jako protiklad „offshore“ vystupují jurisdikce „onshore“, tedy vyspělé, vysoce zdaňované státy v Evropě, USA nebo v Asii. Termín „offshore“ tak oproti termínu „daňový ráj“ vystihuje společnou vlastnost těchto zemí: jedná se téměř výhradně o malé ostrovy a ostrůvky. Dharmapala a Hines spočítali zajímavou korelaci: u země s méně než miliónem obyvatel stoupá pravděpodobnost, že bude daňovým rájem z 24% na 63%.¹³

Podle jiných termín „OFC“ není významově totožný s termínem „daňový ráj“ a neměl by s ním být v odborné mluvě ztotožňován.¹⁴ Důvody této distinkce se v odborné literatuře různí.

1. OFC narozdíl od daňového ráje neoznačuje politicko-geografickou jednotku (stát), ale komerční komunitu lokalizovanou v některém daňovém ráji, která usiluje o využití legislativy daňového ráje ve prospěch zahraničních subjektů. OFC se skládá z účetních, právníků, bankéřů a jimi vytvořených trustů a společností, stejně jako finančních zprostředkovatelů nabízejících mechanismy, které daňové ráje umožňují.¹⁵
2. Podle IMF¹⁶ je OFC jednoduše zemí poskytující finanční služby, jejichž rozsah je ve zjevné disproporci k počtu jejich obyvatel.
3. OFC země rovněž historicky umožňovaly obcházení regulatorních pravidel, která byla (často po právu) shledávána v zemích onshore jako příliš svazující.¹⁷ Města jako Londýn, Singapur, nebo Hong-Kong se etablovala jako mezinárodní útočiště dolarového kapitálu podléhajícího v USA neoblíbené Regulaci Q, či Glass-Steagallovu zákonu (více kap. 1.3.2).

---

¹³ Dharmapala, D., Hines, J., Jr. Which countries become tax havens? *Journal of Public Economics* [online].

¹⁴ Offshore Financial Centers. Oral and written evidence. Ordered by the House of Commons [online]. s. 24; PALAN, R., MURPHY, R., CHAVAGNEUX, Ch. Tax Havens. How Globalization Really Works. Cornell University Press 2010. s. 24-27.

¹⁵ Offshore Financial Centers. Oral and written evidence. Ordered by the House of Commons [online]. s. 18

¹⁶ Offshore Financial Centers. IMF background Paper. Prepared by the Monetary and Exchange Affairs Department, *International Monetary Fund* [online].

¹⁷ Offshore Financial Centers. Oral and written evidence. Ordered by the House of Commons [online]. s. 15

4. „Offshore“ má částečně i geografický význam, jak bylo řečeno výše.

Nyní je vidět, proč daňové ráje preferují označení „OFC“ – má jakousi příchuť světovosti a zejména - mezi OFC zařazujeme i vyspělé lokality jako Hong-Kong nebo Singapur s rozvinutými finančními trhy, kvalitní infrastrukturou a spolehlivou soudní soustavou. Tyto OFC vytvářejí značnou přidanou hodnotu ve srovnání s typickými daňovými ráji jako karibské ostrovy (Kajmanské ostrovy, Britské panenské ostrovy, Bermudy, Bahamy, atd.), kde se finanční instituce nacházejí jen virtuálně a kde může být přidaná hodnota omezena na pouhý “booking” obchodních transakcí.¹⁸

Množiny OFC a daňových rájů se tedy většinou překrývají¹⁹, ačkoli oba pojmy mají rozdílné historické souvislosti. Vlivem globalizace však došlo k postupnému smazání původního významu „offshore“, které se nyní užívá s výrazem „daňový ráj“ *promiscue*. Pro zjednodušení budeme oba pojmy zaměňovat i v této práci.

1.2.1 Hranice offshore/onshore

Hranice mezi standartní zemí a daňovým rájem nemusí být vždy jasná. Téměř každá země EU i OECD, nevyjímaje ČR, nabízí jistý druh daňových úlev s cílem vytvořit příležitosti pro mezinárodní investory. Kvůli mnohosti kritérií daňového ráje (bankovní tajemství, snadné založení společnosti, požadavek materiální aktivity, nízká míra spolupráce atd.) není ve všech případech možné zemi jednoznačně klasifikovat. Slavná Gordonova zpráva uzavírá rozsáhlou analýzu tvrzením: "Neexistuje jediný, jasný objektivní test, jenž by dovilil identifikovat danou zemi jako daňový ráj."²⁰

Část teorie²¹ v této souvislosti rozlišuje daňové ráje a země nabízející preferenční daňový režim (*preferential tax regime*). Druhá kategorie zemí (mezi nimi ČR a další vyspělé země) poskytuje pouze časově a zákonem limitovanou podporu orientovanou na určité subjekty a vybraná odvětví.

---

¹⁸ Offshore Financial Centers. IMF background Paper. Prepared by the Monetary and Exchange Affairs Department, *International Monetary Fund* [online].

¹⁹ Viz definici OFC v McCANN, H. *Offshore Finance*. Cambridge University Press, 2006. s. 4.

²⁰ Gordon Report. Tax Havens and Their Use By United States Taxpayers [online]. s. 21.

²¹ PALAN, R., MURPHY, R., CHAVAGNEUX, Ch. Tax Havens. How Globalization Really Works. Cornell University Press 2010. s. 19.

Rozdíl mezi offshore a onshore zeměmi je tak ve skutečnosti rozdílem ve stupni, nikoli v podstatě. Do jaké skupiny zařadíme např. Lucembursko? Na jednu stranu vystupuje jako sídlo 2 200 investičních fondů s celkovou spravovanou sumou 1,8 bilionu (10¹²) euro. Finanční služby tvoří přibližně třetinu domácího produktu a 40% daňových příjmů. Obecně je však hodnoceno jako dobře spravované a efektivně regulované středisko a jde o zakládající zemi EU.²²

Irsko a Singapur naproti tomu mají rozvinutý průmysl. Singapur ovšem nepovažuje daňový únik za trestný čin a dodržuje přísné bankovní tajemství. Podobně je na tom Švýcarsko. Irsko, jak uvidíme dále, je novým domovem mnoha IT společností, které využívají zdejšího příznivého daňového klimatu.

Podle některých názorů lze mezi daňové ráje řadit dokonce i Velkou Británii, jakožto matku většiny dnešních exotických daňových rájů.²³

1.3 Historický vzestup daňových rájů

Úspěch daňových rájů bezprostředně koresponduje s vzestupem daňové kvóty v druhé polovině devatenáctého století v zemích vyspělého světa. Zatímco do třicátých let dvacátého století zůstával stát relativně minoritním hráčem, co se týče podílu veřejných výdajů na HDP (zhruba 10%), během doby jeho podíl narostl na dnešních 30 až 50%.²⁴ Základy daňových rájů byly ovšem položeny mnohem dříve. Švýcarsko bylo známo jako daňový ráj již od 20. let dvacátého století (kantony Zurich a Zug), stejně jako Normanské ostrovy (Jersey, Guernsey). Bermudy pak od roku 1935.²⁵ První kaptivní pojišťovna (viz kap. 2.4.3) byla založena Bermudách roku 1927.²⁶

---

²² On or Off? It's a matter of degree. *The Economist* [online].

²³ Offshore Financial Centers. Oral and written evidence. Ordered by the House of Commons [online]. s. 19.

²⁴ KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie – úvod do problematiky*. Praha : ASPI, a.s., 2005. s. 7.

²⁵ PALAN, R., MURPHY, R., CHAVAGNEUX, Ch. *Tax Havens. How Globalization Really Works*. Cornell University Press 2010. s. 107.

²⁶ KUČERA, Z. Daňové ráje I. – Úvod. *epravo.cz* [online].

1.3.1 Fáze první: položení základů

Je až paradoxní, že konstitutivní prvky daňových rájů, proti kterým dnes vyspělé státy bojí, byly vymyšleny a poprvé uplatněny v samotných vyspělých státech.

Ke konci 19. století se objevuje v USA soutěž mezi jednotlivými státy o to, kdo nabídne výhodnější prostředí rodícím se obchodním společností (*corporation*). První přichází stát New Jersey, který schvaluje v roce 1875 nový zákon o obchodních společnostech s cílem vytvořit moderní korporátní právo, které bude odpovídat potřebám tehdejšího podnikatelského světa. Zákon umožnil časově neomezenou inkorporaci a neomezenou velikost společnosti, fúze a akvizice. Úspěch v podobě záplavy registrací nových společností, brzy inspiroval další státy Delaware a Nevadu. Tak vznikl tzv. Delawerský efekt, aneb první případ legislativního závodu o vstřícnější obchodní a daňové právo.²⁷ Tento závod se z důvodu své namítané škodlivosti někdy také označuje jako závod ke dnu (*race to the bottom*). Záleží na optice, jakou tento proces vidíme: Zefektivňují jednodušší pravidla vedení byznysu, nebo obírají obyvatelstvo opouštěných zemí o daňové výnosy?

Ve Velké Británii vznikl jiný rys pozdějších daňových rájů – nulová daň uvalená na nerezidentní subjekty. Anglické právo umožnilo díky soudním rozhodnutím *Calcutta Jute Mills and Cesena Sulphur Mines* (1876) a *Egypt delta* (1929) inkorporaci společností ve Spojeném Království při současném vyhnutí se placení daně, a to za předpokladu, že společnost nevyvíjela na britské půdě činnost nebo tam nesvolávala své vedení. Zmíněné společnosti uspěly ve sporu s tehdejším správcem daně mimo jiné díky tomu, jak prohlásil soudce, že „velkým principem anglického práva v souvislosti se zdaněním je, že zdaněny budou pouze osoby nebo věci nacházející se uvnitř tohoto státu; tyto společnosti proto zdanění nepodléhají, neboť svou činnost vyvíjejí v Itálii a Indii a tamtéž jsou také spravovány.“²⁸

---

²⁷ PALAN, R., MURPHY, R., CHAVAGNEUX, Ch. Tax Havens. How Globalization Really Works. Cornell University Press 2010. s. 108-110.

²⁸ PALAN, R., MURPHY, R., CHAVAGNEUX, Ch. Tax Havens. How Globalization Really Works. Cornell University Press 2010. s. 113.

Konečně Švýcarsko se na počátku dvacátého století zasloužilo o zavedení bankovního tajemství, a to speciálním zákonem z roku 1934. Bankovní tajemství existuje ve světě v různých podobách (ČR nevyjímaje²⁹), Švýcaři ovšem vymysleli bankovní tajemství *absolutní* – tedy uplatnění trestněprávního postihu za vyzrazení informace vztahující se k bankovnímu účtu ve Švýcarsku, ve vztahu ke komukoliv: konkurentům, vládě, finančnímu úřadu, i domácím švýcarským orgánům. Rozšířený mýtus tvrdí, že Švýcaři zavedli bankovní tajemství ve snaze ochránit židovská konta před nacisty. Ve skutečnosti bylo zavedeno pro udržení konkurenceschopnosti švýcarského bankovníctví po skandálu ve Francii, při němž vyšlo najevo, že množství francouzských veřejných činitelů se vyhýbá domácím daňovým odvodům skrze účty ve švýcarských bankách.³⁰ Můžeme tedy říci, že za zavedením některých prvků švýcarského daňového ráje stál přímý úmysl pomáhat cizincům zatajovat příjmy před orgány jejich mateřských států.

1.3.2 Fáze druhá: zahraniční kapitál připlouvá

Archetypálním daňovým rájem se sice stalo Švýcarsko, avšak většina daňových rájů, které známe dnes, vznikla na troskách britského impéria. Bývalé britské kolonie se svým dědictvím common law, podporou z Londýna a potřebou zajistit si dlouhodobou strategii rozvoje se vyloženě hodily pro činnosti offshore. Z dominií, které by se jen těžko vymaňovaly z pasti chudoby a které by jinak byly závislé na turismu a zemědělství, se stávaly daňové ráje. Mezi prvními byly Bermudy, Bahamy a Jersey, povětšinou využívány zahraničním kapitálem (z poctivých i nepoctivých zdrojů) ve spolupráci s právníky k ukrývání příjmů před příslušnými domácími úřady.

Do pozdější doby sahá vytvoření offshorového finančního trhu, tzv. Eurotrhu (*Euromarket*). Eurotrh je přímým následovníkem přeregulovaných poválečných finančních trhů (regulace Q, Glass-Steagallův zákon, atd.) a lze jej popsat jako mezibankovní dolarový trh v Londýně, nad nímž Bank of England nevykonávala dohled a na nějž se nevztahovala regulace příznačná pro tehdejší dobu. „Je nepopíratelné, že

---

²⁹ §38 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách.

³⁰ PALAN, R., MURPHY, R., CHAVAGNEUX, Ch. Tax Havens. How Globalization Really Works. Cornell University Press 2010. s. 115-122.

zatímco transakce se fyzicky odehrávaly v Londýně a žádný jiný úřad dohledu nemohl zasáhnout, jako důsledek byl tento trh považován za offshorový.³¹ Domácí, v Británii registrované banky se nového trhu nemohly účastnit, proto využívaly offshorové společnosti z Normanských ostrovů. V zámoří později vznikly obdoby eurotrhu: V New Yorku mezinárodní bankovní trh (*International Banking Facility*) v roce 1981, následovaná japonským offshorovým trhem (*Japanese Offshore Market*) v roce 1986.³²

Daňové ráje tak našly svoji další klientelu: mezinárodní poptávku po obcházení regulace. Poptávka po offshore společnostech se spojila s poptávkou po snížení daňové zátěže.

1.3.3 Fáze třetí: růst počtu daňových rájů

Od šedesátých let dvacátého století výrazně stoupá daňové zatížení ve vyspělých zemích i životní úroveň obyvatelstva. Na druhou stranu klesá relativní cena letecké přepravy a zdokonalují se komunikační prostředky (Xerox, fax, později osobní počítač). To vše vytváří předpoklady pro „zlatou éru“ daňových rájů, jejichž počet i rozmanitost v tomto období stoupá. Karibské daňové ráje, Hong-kong a Singapur se etablojí v šedesátých letech, pacifické atoly v letech osmdesátých.³³ Daňové ráje se najednou rozprostírají po celém světě. Ovšem jejich geografický výskyt není náhodný - každá vyspělá oblast světa je svázána s určitou oblastí daňových rájů:

- A. Karibská pánev (Kajmanské ostrovy, Britské panenské ostrovy, Bermudy, Bahamy, atd.) –spojena s USA;
- B. Evropa (Švýcarsko, Lucembursko, Lichtenštejnsko) – spojena s ostatními evropskými státy;
- C. Dálný východ (Hong-kong, Singapur, Vanuatu, Nauru) – spojen s Japonskem, Austrálií, později s Čínou.

---

³¹ Offshore Financial Centers. Oral and written evidence. Ordered by the House of Commons [online]. s.27.

³² PALAN, R., MURPHY, R., CHAVAGNEUX, Ch. Tax Havens. How Globalization Really Works. Cornell University Press 2010. s. 139-140.

³³ PALAN, R., MURPHY, R., CHAVAGNEUX, Ch. Tax Havens. How Globalization Really Works. Cornell University Press 2010. s. 141.

Díky pokračující globalizaci se dnes tyto zavedené dvojice offshore-onshore států rozpadají.

Jednotlivé daňové ráje se rovněž tváří v tvář vzrůstající vzájemné konkurenci úžeji specializují. V současnosti je trh s daňovými výhodami natolik sofistikovaný, že Memorandum Tax Justice Network identifikuje několik strategií (*niche strategy*), resp. typů daňových rájů dle jejich specializace:³⁴

1. Inkorporační místa, kde vznikají daňově zvýhodněné společnosti jako International Business Company (Britské panenské ostrovy, Panama, Anguilla, Montserrat). Více kap. 2.3.1.
2. „Oázy diskrétnosti“, které nade vše preferují zachování mlčenlivosti o svých klientech (Lichtenštejnsko, Švýcarsko, Lucembursko, Rakousko, Turcs a Caios, Singapur, Dubaj).
3. Poskytovatelé speciálních oborových služeb: Bermudy a Gurnsey se specializují na zajišťovací trh; Kajmanské ostrovy na hedžové fondy; Bermudy, Vermont, Guernsey na kaptivní pojišťovnictví (viz kap. 2.4.3).
4. „Potrubní jurisdikce“, čili penězovodné jurisdikce, jež získávají marži na „dopravě“ peněz přes vlastní území. K tomu ponejvíce slouží jejich síť výhodných smluv o zamezení dvojímu zdanění (Malta, Kypr, Nizozemsko, Mauritius).
5. Poskytovatelé vysoké přidané hodnoty poskytující bankovní služby a asset management. Jde o vyspělá a zavedená finanční centra s odborným know-how a kvalitní infrastrukturou (Švýcarsko, New York, Londýn).
6. „Daňoví lupiči“ usilující o přesměrování zisku či kapitálu pod právní entity v jejich jurisdikci, kde posléze podléhají nižší nebo nulové daní. Jde o naprostou většinu zemí označovaných za daňové ráje.

---

³⁴ Offshore Financial Centers. Oral and written evidence. Ordered by the House of Commons [online]. s.34.

7. Nové daňové ráje vyrůstající v nově modernizovaných koutech světa. Nejnověji se jedná např. o africkou Ghanu.³⁵

---

³⁵ *Velký únik: Daňové ráje*. Dokumentární film. Francie, 2008.

2. Mezinárodní daňové plánování a techniky využití daňových rájů

2.1 Principy mezinárodního zdanění

Daňové systémy mají od svých počátků po současnost národní charakter. Daně jsou ukládány státy, popř. jejich samosprávnými jednotkami či regiony k naplnění veřejných rozpočtů. Stále ještě se předpokládá, že povinnými subjekty jsou z velké části příslušníci zdaňujícího státu. Tuto ideu vyjadřuje tzv. princip teritoriality, který přiznává vládě určitého geografického celku právo zdanit subjekty či aktivity nacházející se, resp. odehrávající se na tomto území. Princip teritoriality je příznačný jako pro právo daňové, tak pro právo obecně.³⁶

Tento model je však dnes již zastaralý, nebo alespoň zastarávající. Rostoucí mobilita kapitálu a prohlubující se proces globalizace společně vnesly do národní zdaňovací hry mezinárodní prvek. Například, jak bude zdaněna dividenda společnosti A, vyplacená v zemi B, akcionáři ze země C? Odpovědět se snaží teorie tzv. mezinárodního zdanění za pomoci několika principů:³⁷

1. Princip rezidenční (dříve národní). Podle tohoto principu zdanění podléhají všechny FO trvale žijící nebo PO působící na území daného státu ze všech svých domácích i celosvětových příjmů. Jde o tzv. osobní navázání daně. Princip je výhodný pro kapitál exportující země, tedy země s kladným saldem běžného účtu.³⁸ Daň by vybral stát C.
2. Princip zdanění u zdroje. Podle tohoto principu jsou zdaněny všechny příjmy pocházející z daného území. Jde o tzv. majetkové navázání daně. Princip je výhodný pro kapitál importující země, tedy země se záporným saldem běžného účtu. Daň by vybral stát B.

---

³⁶ WU, T.N. Theory and Operation of a Modern National Economy. Tax Havens [online].

³⁷ DJANANI, Ch. *Internationales Steuerrecht*. 2. Auflage. Wien : Linde, 1998. s. 43.

³⁸ WU, T.N. Theory and Operation of a Modern National Economy. Tax Havens [online].

Z tradičních důvodů a vzhledem k obtížnosti výpočtu většina zemí světa zakládá svůj daňový systém na principu rezidenčním.³⁹ Daňové ráje toho využívají několikerým způsobem:

- A. Daňové ráje uspokojují mezinárodní poptávku po „transferu rezidentství“ tak, aby daňový zákon v jeho domovské zemi nepovažoval potenciálního poplatníka za rezidenta. Založíme-li společnost v Jersey a budeme ji na ostrově skutečně spravovat, český daňový úřad nebude společnost považovat za rezidentní v ČR. Podle daňových zákonů Jersey ovšem nebude společnost rezidentní ani v Jersey (bude *považována* za rezidentní „jinde“ a vyhne se tak dani, jako kdyby nebyla rezidentní „nikde“).⁴⁰
- B. Daňové ráje zabraňují efektivní výměně informací s ostatními státy, na níž je fungování rezidenčního principu založeno. Domácí úřady musí řádně informovány o všech celosvětových příjmech svých rezidentů, aby mohly správně vyměřit daň. Volná výměna informací však není celosvětovým standardem.
- C. Systémy zdaňují subjekty, až když zisk dosažený v zahraničí repatriují (viz kap. 2.4.2.5). K repatriaci nemusí ovšem nikdy dojít a dani se tak lze v některých případech zcela vyhnout.
- D. Věční turisté a vystěhovalci mohou profitovat ze situace, kdy nejsou rezidenty žádné země (viz kap. 2.4.1.2).

2.2. Mezinárodní daňové plánování

Daňovým plánováním rozumíme činnost, jejímž cílem je minimalizace daňové povinnosti. „Charakteristickým rysem daňového plánování je hledání optimálních variant právní formy podnikání, řešení obchodních transakcí a dalších daňově rozhodujících prvků řízení podniku v předstihu, tak aby se po důkladné analýze

---

³⁹ PALAN, R., MURPHY, R., CHAVAGNEUX, Ch. Tax Havens. How Globalization Really Works. Cornell University Press 2010. s. 84.

⁴⁰ PALAN, R., MURPHY, R., CHAVAGNEUX, Ch. Tax Havens. How Globalization Really Works. Cornell University Press 2010. s. 87.

obchodních aktivit nalezlo optimální řešení.⁴¹ Daňové plánování se odehrává jak v domácím rámci (volba vhodné formy podnikání, využití odečitatelných položek, uplatnění paušálních nákladů atd.), tak na poli mezinárodním – zde hovoříme o mezinárodním daňovém plánování (*international tax planning*).

Mezinárodní daňové plánování využívající daňových rájů nabývá dvou forem: legální a nelegální. Angličtina užívá, na rozdíl od češtiny, pro každý z obou pojmů speciální výraz: rozlišuje *tax avoidance* a *tax evasion*. Nelegální *tax evasion* se vcelku běžně překládá do češtiny jako „daňový únik“, zatímco *tax avoidance* svébytného českého protějška nemá (snad bychom mohli užít termín „daňová optimalizace“). Oba pojmy lze nicméně sémanticky oddělit.

Tax evasion značí podle Širokého „aktivity, které vedou ke snížení daňové povinnosti a zároveň porušují (ať už vědomě, či nevědomě) předpisy upravující daňovou oblast. Mohou být ve větší či menší míře prokazatelné a tudíž i postižitelné. Ve většině případů bývá za daňový únik uložena některá z forem pokuty nebo penále, které vyměřují v rámci správního řízení příslušné kontrolní orgány.“⁴² V České republice se daňový únik kvalifikuje zároveň jako trestný čin za předpokladu, že je pachateli prokázán úmysl a společenská škodlivost.⁴³ V některých zemích (donedávna Švýcarsko) není daňový únik vůbec trestným činem.

Tax avoidance naproti tomu značí legální prostředky, které Široký nazývá „efektivní daňovou optimalizací“ – např. využívání daňových osvobození, slev, společného zdanění manželů a jiných nástrojů, jimiž pomohl zákonodárce zvýhodnit určitou skupinu poplatníků. „Do určité míry se mohou v této skupině legální minimalizace daně vyskytovat i případy, kdy daňový subjekt využije nedostatků v zákonech tak, jak to legislativci původně nezamýšleli.“⁴⁴

---

⁴¹ KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie – úvod do problematiky*. Praha : ASPI, a.s., 2005. s. 100.

⁴² ŠIROKÝ, J. *Daňové teorie s praktickou aplikací*. s. 242.

⁴³ Trestné činy „Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby“ (§240 trestního zákoníku) a „Neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby“ (§241 trestního zákoníku)

⁴⁴ ŠIROKÝ, J. *Daňové teorie s praktickou aplikací*. Praha: C.H.Beck, 2003. s. 242.

PALAN a spol. obdobně rozlišují *tax compliance* (legální), *tax avoidance* a *tax evasion* (nelegální). *Tax avoidance* je šedou zónou na pomezí – řadí sem kreativní práci účetních, právníků, atd. a má v podání autorů negativní nádech nemorálnosti, byť nejde o činnost vyloženě protizákonnou. „daním se někdy vyhýbáme užitím dokonale zákonných prostředků, avšak proti duchu a literě zákona. V takovém případě daňový poplatník obchází zákon a měl by za to být zodpovědný, ačkoli nelze proti němu užít žádných sankcí.“

V případě využití daňových rájů v mezinárodním daňovém plánování půjde někdy o *tax avoidance*, jindy o *tax evasion*, vždy podle povahy dotyčného právního úkonu. Tato práce se zaměřuje na legální postupy daňového plánování a pokud bude pojednáváno o *tax evasion*, bude čtenář upozorněn.

2.3 Zahraniční entity

Mezinárodní daňové plánování často pracuje s některými cizími právními instituty, jež české právo nezná. Zmíníme se proto nejprve o mezinárodní obchodní společnosti, bez níž si nelze představit tzv. offshorové společnosti, trustu, a některých typech nadací.

2.3.1 Společnosti

2.3.1.1 International Business Company

Mezinárodní obchodní společnost (*International Business Company*, nebo též *Exempt company*, dále jen „IBC“) – je univerzální typ offshorové společnosti. IBC vznikla v roce 1984 podle zákona o IBC na Britských panenských ostrovech. Tuto legislativu později napodobily četné další daňové ráje a IBC se tak stala univerzálním pojmem.⁴⁵

IBC má mnoho společných charakteristik s nám dobře známou akciovou společností (*corporation*) vystupující na kontinentě a v USA. IBC disponuje vlastní právní subjektivitou, řídí se společenskou smlouvou, je spravována ředitelem (jednatelem), popř. správní radou a její společníci ručí omezeně za závazky společnosti. Navíc IBC

---

⁴⁵ PETROVIČ, P. a kol. *Encyklopedie mezinárodního daňového plánování*. 1.vyd. Beroun : Newsletter, 2002. 1.vyd. s. 44.

disponuje některými dalšími rysy, které, jak praví někteří odborníci, byly ušity na míru mezinárodního poptávce po netransparentní struktuře:⁴⁶

- A. IBC není povinna danit své příjmy, pokud neprovádí své podnikatelské aktivity ve státě registrace (*ring-fencing*). Někdy mají IBC podnikání v tomto státě explicitně zakázáno místními zákony. Daň je nahrazena paušálním poplatkem v řádu stovek amerických dolarů.
- B. Zachování anonymity vlastníků a statutárních orgánů společnosti. Protože společnosti nejsou povinny platit daně, nejsou formálně evidovány a neexistují jejich veřejné seznamy. Většina právních ráďů umožňuje vydávání akcií na majitele.
- C. Možné je založení jednoosobní společnosti a není třeba lokálních odpovědných zástupců.
- D. Účetnictví IBC není předmětem veřejné evidence. V některých daňových rájích není povinné ani samotné vedení účetnictví.
- E. IBC podléhá nepatrné veřejné kontrole. Minimální administrativní aparát daňových rájů není schopen vykonávat řádné daňové a jiné kontroly.
- F. IBC disponuje neomezenou způsobilostí k právním úkonům. Doktrína *ultra vires* obvyklá v *common law* se neuplatňuje.
- G. Založení IBC je levné, rychlé a v některých zemích může být založena dokonce online (Delaware, Anguilla).⁴⁷

V porovnání s dalšími entitami, jejichž popis tvoří tuto kapitolu, vzniká IBC nejvíce. Příčinami této obliby je především jednodušší a rychlejší proces založení, nižší náklady a univerzální použití při daňovém plánování.⁴⁸ Odhad počtu společností IBC v jednotlivých jurisdikcích ukazuje obr.č.1.

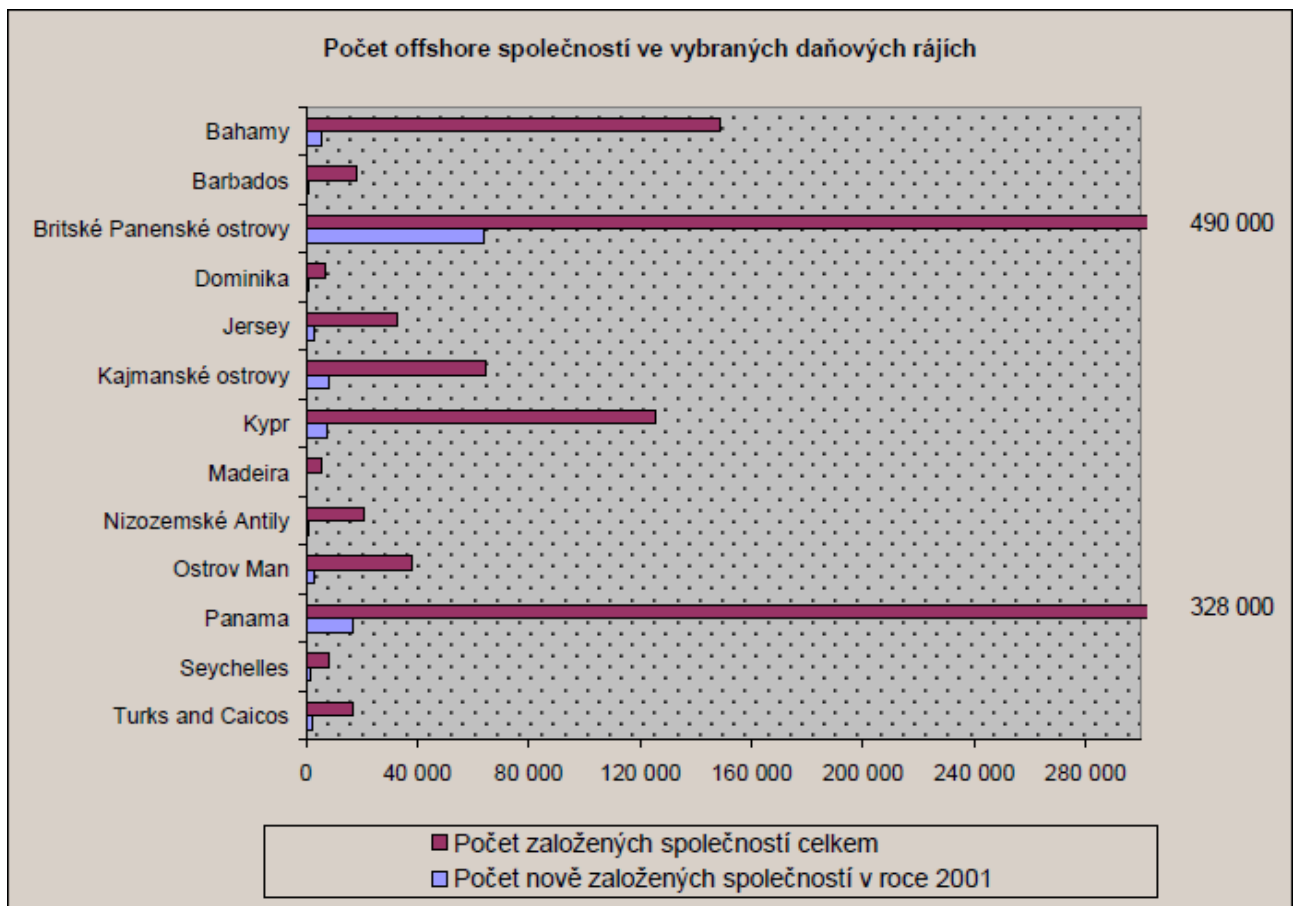
---

⁴⁶ PALAN, R., MURPHY, R., CHAVAGNEUX, Ch. *Tax Havens. How Globalization Really Works*. Cornell University Press 2010. s. 81-82; PETROVIČ, P. a kol. *Encyklopedie mezinárodního daňového plánování*. 1.vyd. Beroun : Newsletter, 2002. s. 17-18.

⁴⁷ McCANN, H. *Offshore Finance*. Cambridge University Press, 2006.

⁴⁸ PETROVIČ, P. a kol. *Encyklopedie mezinárodního daňového plánování*. 1.vyd. Beroun : Newsletter, 2002. s. 17.

Jeden z odhadů hovoří až o 680,000 inkorporovaných společnostech v offshorových jurisdikcích.⁴⁹

Obrázek č.1. Počet offshore společností ve vybraných daňových rájích. Zdroj: PETROVIČ, P. a kol. Encyklopedie mezinárodního daňového plánování. s. 46.

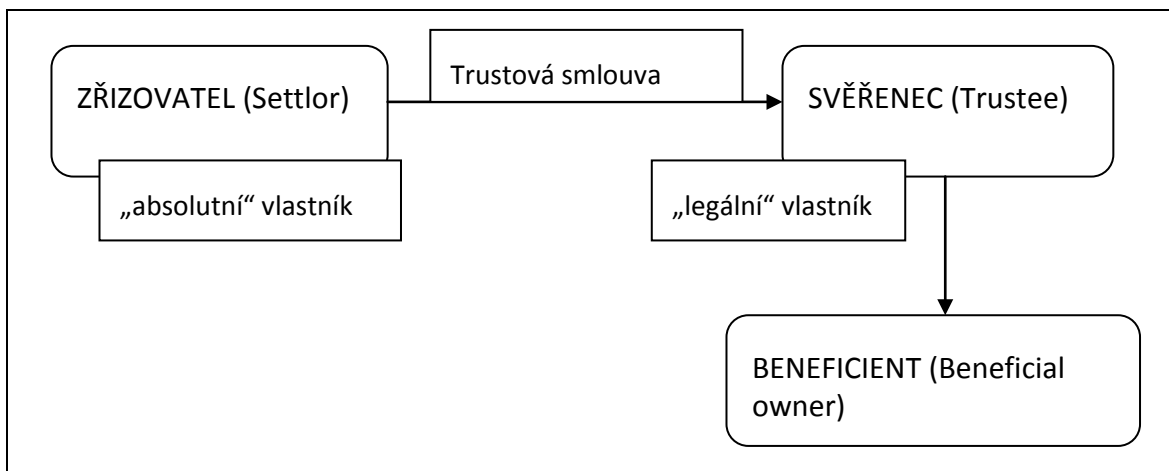
2.2.2 Trusty

Trust, právní institut pocházející z anglosaského práva equity, představuje velmi efektivní metodu ukrytí bohatství, a proto se užívá v daňovém plánování. Tento institut umožňuje efektivní separaci majetku od jeho vlastníka prostřednictvím prohlášení zřizovatele (*settlor*) nebo trustové smlouvy (*trust deed*). Vytvořením trustu věc přejde do tzv. legálního vlastnictví (*legal ownership*) osoby označované jako svěřenec (*trustee*).

⁴⁹ McCANN, H. *Offshore Finance*. Cambridge University Press, 2006.

Svěřenec je však při výkonu vlastnického práva vázán fiduciární povinností vůči beneficiantu (*beneficial owner*), tedy má povinnost jednat v jeho zájmu a způsobem, který mu zřizovatel předepsal. Fiduciární povinnost tak zaručuje legálnímu vlastníkovi, který majetek dává do trustu (schovává), že s majetkem bude naloženo podle určitých standardů a že bude respektována jeho vůle projevovaná při založení trustu.

Benefičním vlastníkem často bude sám zřizovatel trustu, jenž vytvoří trust sám pro sebe. Při vhodně zvolené formě (*discretionary trust*) může být navíc trustové uspořádání velmi výhodné – na majetek v trustu nedosáhnou dlužníci beneficianta, obmyšlení dědicové, snoubenky a snoubenci či rodiče a zejména též finanční úřad. Trust není v mnoha zemích předmětem zákonné evidence a v tom případě zůstává čistě soukromoprávním institutem s možností utajit jeho obsah pomocí klauzule důvěrnosti.

Obrázek č.2. Trust. Zdroj: vlastní, dle HUDSON, Alastair. *Equity, Trusts*. s. 32.

Trusty jsou ve světě offshore velmi častým jevem. Důvodem může být i dědictví anglosaského práva v mnoha zemích bývalého britského impéria, jež se později vydaly na dráhu daňových rájů.

Některé země se nespokojily s tradiční formou trustu. Na Normanských ostrovech (Jersey, Guernsey) bychom např. našli tzv. „sham trusts“. Tyto trusty dovolují zřizovateli vykonávat stálou kontrolu nad majetkem v trustu a efektivně zasahovat do jeho správy, včetně možnosti svěřence kdykoli odvolat. Svěřenec má v takovém případě čistě loutkovou úlohu a jeho jedinou funkcí je vlastnit majetek

zřizovatele.⁵⁰ Podobné případy „přizpůsobování“ trustového práva, přijímaného patrně s cílem napomáhat daňovým únikům, bychom našli na Kajmanských ostrovech (*Star trusts*) nebo Britských panenských ostrovech (*Vista trusts*).

2.2.3 Nadace

Jiným příkladem oblíbené právní formy daňových rájů jsou nadace⁵¹ (*foundation*). Nejčastěji spojovány s Lichtenštejnskem či Panamou, nadace lze ne stručněji popsat jako majetkové soubory s vlastní právní subjektivitou a neomezenou dobou trvání (na rozdíl od trustu).⁵² Podobně jako v českém právu, i v jiných systémech bývá nadace zpravidla založena pro uspokojování veřejných potřeb, výměnou za některá poskytnutá daňová zvýhodnění. Z toho důvodu musí být také obvykle registrována.⁵³

Pro daňové plánování se využívá právě vlastnosti oddělení majetku nadace od majetku jejích zakladatelů. Aktiva v nadaci nemohou být za žádnou cenu postižena výkonem rozhodnutí směřujícím proti zakladateli ani se z nich nemohou uspokojit dlužníci zakladatele.

Právě tak jako daňové ráje ke svým účelům stvořily speciální formy trustů (*sham trusts*) a společností (IBC), tak v Lichtenštejnsku vznikla zvláštní „frankensteinská“ forma nadace – tzv. „anstalt“. Tento právní typ spojuje všechny vlastnosti vyžadované pro úspěšné ukrývání majetku:

1. Jméno zřizovatele anstaltu není nikde zapsáno.
2. Vztahuje se na ně absolutní bankovní tajemství.
3. Pokud je vyžadována registrace (např. u charitativních anstaltů), nikdy nejsou informace zveřejněny.

---

⁵⁰ Offshore Financial Centers. Oral and written evidence. Ordered by the House of Commons [online]. s.34.

⁵¹ V novém občanském zákoníku již označovaná spolu s nadačním fondem jako „fundace“.

⁵² CORNEZ, A. *Offshore Money Book, The: How to Move Assets Offshore for Privacy, Protection, and Tax Advantage*. McGraw-Hill, 2000. s. 157-158.

⁵³ Studijní materiály k předmětu „Mezinárodní zdanění“ [cit. 20. ledna 2007]. Dostupný z WWW: <http://is.muni.cz/predmet/econ/podzim2010/MPV_MEZD>

4. Anstalt nemusí vést účetnictví.
5. Daňová sazba činí jen 0,5 až 1% hodnoty aktiv anstaltu.

Úspěch anstaltu vyplývá z kombinace tajemství, právní subjektivity odlišné od zřizovatele a nízké daně. Údajně až 30% rozpočtových příjmů Lichtenštejnska pochází ze zdanění anstaltu.⁵⁴

2.3 Motivy využívání služeb daňových rájů

Podle Petroviče⁵⁵ kromě nízké nebo dokonce nulové daňové sazby nabízejí daňové ráje celou řadu dalších výhod, kterých jsme se již v textu letmo dotkli:

1. Odlišné právo obchodních společností (korporátní právo) vyplývající z „laxní“ regulace společností IBC.
2. Ochranu majetku před budoucími věřiteli ve formě trustu nebo anonymního bankovního konta. To v ČR nepřichází v úvahu.⁵⁶
3. Anonymitu vlastnictví. V ČR lze zařídit formou vydání akcií na majitele, ale uvažuje se o jejich zrušení.⁵⁷
4. Sníženou regulaci podnikatelských odvětví, např. bankovníctví, pojišťovnictví, kolektivního investování a dalších finančních služeb (viz kap. 2.4.3), dále pak sníženou regulaci ochrany životního prostředí, práce a pracovních podmínek, obchodu, loďarství atd.

Všechny tyto „služby“ jsou přitom vzájemně komplementární: majetek nelze ukrývat bez patřičné netransparentnosti vyplývající z anonymity vlastnictví; společnosti přicházející s primárním úmyslem vyhnout se složité regulaci (hedžové fondy, banky, pojišťovny), se mohou snadno stát pachateli daňového úniku.

---

⁵⁴ Offshore Financial Centers. Oral and written evidence. Ordered by the House of Commons [online]. s.37.

⁵⁵ PETROVIČ, P. a kol. *Encyklopedie mezinárodního daňového plánování*. 1.vyd. Beroun : Newsletter, 2002. s. 13.

⁵⁶ viz již zmíněný §38 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách.

⁵⁷ Příslušná novela byla zatím vždy v českém parlamentu zamítnuta.

2.4 Techniky využití daňových rájů

V této kapitole popíšeme nejčastěji využívané způsoby mezinárodního daňového plánování vedoucí ke snížení různých forem daňové zátěže. Obecně platí, že těchto postupů využívají jak fyzické osoby („FO“), tak právnické osoby („PO“). Strategií je celá řada.

Jak dále uvidíme, užití daňových rájů právnickými osobami je v mnoha případech legální, jakkoliv se společenské důsledky takových operací mohou zdát neakceptovatelné. Naopak využívání daňových rájů fyzickými osobami, navzdory některým výjimkám, často znamená jednání protiprávní.⁵⁸

2.4.1 Daň z příjmu fyzických osob

Daň z příjmu je obvykle povinen platit ten, kdo je podle zákona příslušné země pokládán za tzv. daňového rezidenta (rezidenční princip). Aby mohla být daná FO považována za rezidenta, musí se zdržovat v dané zemi po určitou dobu, podle českého práva více než půl roku (183 dní).⁵⁹ Ratiem využití daňového ráje je výměna statutu rezidenta ve vysoce zdaněné jurisdikci za statut rezidenta v daňovém ráji.

2.4.1.1 Daňový exil

Nejjednodušší a zároveň nejjistější metodou redukce daně z příjmu FO je prosté přestěhování se do daňově výhodnější jurisdikce. Velmi oblíbenými místy jsou pro tyto účely Monacké knížectví, San Marino, Švýcarsko, Bahamy nebo Dubaj.

Monako přilákalo v minulosti úspěšné sportovce, umělce nebo hudebníky, mezi nimiž figurují i čeští tenisté (Petr Korda, Bohdan Ulihrach), podnikatelé (Ivo Valenta, Aleš Minx) nebo modelky (Tereza Maxová).⁶⁰ Je to proto, že Monako vůbec nevaluje daň

---

⁵⁸ Offshore Financial Centers. Oral and written evidence. Ordered by the House of Commons [online]. s.52.

⁵⁹ §2, odst.2 a 4 zákona č.586/1992 Sb., o daních z příjmů.

⁶⁰ Děkujeme, odcházíme. *Ekonom* [online].

z příjmu FO na osoby, které zde skutečně bydlí minimálně 6 měsíců v roce a mají zde zapsané trvalé bydliště.⁶¹

Švýcarsko je rovněž oblíbeno mezi boháči pro svůj benevolentní režim. Jednotlivé kantony mohou v rámci své autonomie uzavírat speciální daňové smlouvy s jednotlivci, čehož mnozí využívají ke snížení daňové zátěže a utajení skutečné výše daně, kterou odvádějí.⁶²

Přes všechno kouzlo švýcarských hor a pohodlí dubajského luxusu je metoda vystěhování dosti drastická a z vystěhovalců, kteří déle nežijí ve své domovině, činí tzv. daňové exilanty. V souladu s rezidenčním principem, který se pro daň z příjmu FO široce používá, je ke ztrátě statutu rezidenta v domovském státu nutné reálně odcestovat.

2.4.1.2 Permanentní turismus

Nesoulad v zákonech o rezidentství zapříčinil vznik nového termínu v daňovém plánování - permanentní turisté (*perpetual tourists*) neustálým životem v pohybu unikají statutu rezidence v jakémkoliv státě a mohou se tak vyhýbat zákonným povinnostem – majetkovým daním a daním z příjmů, poplatkům či příspěvkům na sociální a zdravotní pojištění.⁶³ Permanentní turisté se podobají daňovým exilantům, kteří se dobrovolně vystěhují z vlasti a z daňových důvodů žijí ve vhodnější jurisdikci, na rozdíl od nich se však rezidenty nikde již nestanou. „Permanentní turisté představují nomadický kmen bohatých jedinců, kteří nesídlí nikde, ale živí se na nich množství profesionálů.“⁶⁴

---

⁶¹ PALAN, R., MURPHY, R., CHAVAGNEUX, Ch. *Tax Havens. How Globalization Really Works*. Cornell University Press 2010. s. 81-82.

⁶² PALAN, R., MURPHY, R., CHAVAGNEUX, Ch. *Tax Havens. How Globalization Really Works*. Cornell University Press 2010. s. 82.

⁶³ Např. CORNEZ, A. *Offshore Money Book, The: How to Move Assets Offshore for Privacy, Protection, and Tax Advantage*. McGraw-Hill, 2000. s. 132.

⁶⁴ PALAN, R., MURPHY, R., CHAVAGNEUX, Ch. *Tax Havens. How Globalization Really Works*. Cornell University Press 2010. s. 82.

V zemích EU lze strávit až 3 měsíce (v některých případech až 6), aniž by byl člověk považován za rezidenta nebo byl povinen předložit daňové přiznání. V USA lze pobývat až 122 dní ročně, aniž by FO byla považována za rezidenta.

Permanentní turisté se rovněž řídí známým konceptem „Five flag theory“⁶⁵:

1. Buď občanem v zemi, která nezdaňuje příjem dosažený mimo její hranice.
2. Buď rezidentem v daňovém ráji.
3. Podnikej ve stabilní zemi, kde můžeš vydělávat a která zároveň nemá vysoké daně.
4. Aktiva drž v zemi s nízkou sazbou daně z úroků a daně z kapitálových příjmů.
5. Peníze utrácej v zemi s nízkými nepřímými daněmi (spotřební daň, DPH).

2.4.1.3 Ukrývání bohatství v bankách a trustech

Jedinci usilující o snížení osobní daňové zátěže často volí méně násilné metody než daňový exil nebo permanentní turismus. Namísto stěhování sebe samých stěhují raději své peníze do offshorového trustu nebo nadace. Prostřednictvím založení offshorového bankovního účtu lze snadno ukrýt nejrůznější příjmy či využít výhod anonymity, na které si daňové ráje zakládají.

Výplata plnění z trustu samozřejmě podléhá v rezidentském státě beneficienta zdanění. Pokud ovšem svěřenec sídlí v některém daňovém ráji, popř. plnění z trustu putuje na offshorový bankovní účet beneficienta, neexistuje důvod, proč by se měl domácí finanční úřad o těchto příjmech dozvědět. Kapitálové příjmy pak obvykle nejsou vůbec deklarovány finančnímu úřadu, čímž se povinný subjekt dopouští daňového úniku. Prostředky z offshorového účtu lze dále financovat mezinárodní obchody, popř. každodenní osobní nákupy např. přes kreditní kartu.⁶⁶ Karty bez uvedeného jména

---

⁶⁵ Speculationrules [online]. 2011 [cit. 20.března 2011] Dostupný z WWW: <<http://speculationrules.com/sovereign/pt.php>>; obdobně též BARBER, H. *Tax Havens Today: The Benefits and Pitfalls of Banking and Investing Offshore*. HOBOKEN : John Wiley & Sons, Inc., 2006. s.44

⁶⁶ PALAN, R., MURPHY, R., CHAVAGNEUX, Ch. *Tax Havens. How Globalization Really Works*. Cornell University Press 2010. s. 83.

majitele (anonymní kreditní karty) jsou přitom běžně k dostání – přes internetový vyhledavač nalezneme prodejce takových karet za cenu od 280 dolarů s místem doručení „kdekoli na světě“.⁶⁷ To už ale hovoříme o praní špinavých peněz.

Riziko, které hrozí poplatníkům, kteří se tímto způsobem dani vyhýbají, ukazuje lichtenštejnský skandál z roku 2008, při kterém vyplulo na povrch rozsáhlé využívání lichtenštejnských anstaltů (viz kap. 2.2.3) a bankovních účtů německými a dalšími evropskými poplatníky. Bývalý zaměstnanec banky LGT, kterou kontroluje vládnoucí knížecí rodina, totiž prodal datový nosič s citlivými daty německým úřadům, které se chopily vyšetřování. Žaloby za daňové úniky následovaly.⁶⁸

Hedžové fondy z daňových rájů poskytují podobné služby jako trust s tím rozdílem, že peníze beneficenta investují a dále rozmnožují. Daně se rovněž neplatí. Známým sídlem amerických hedgových fondů jsou např. Kajmanské ostrovy nebo Bahamy.⁶⁹

Má se za to, že většina finančních depozit v daňových rájích, odmyslíme-li mezibankovní depozita, patří osobám fyzickým, nikoli právnickým. Tax Justice Network odhaduje, že v roce 2004 FO držely v daňových rájích 11,5 biliónu ($11,5 \times 10^{12}$) dolarů.⁷⁰

2.4.2 Daň z příjmu právnických osob

Oproti FO mají PO v mezinárodním daňovém plánování celou řadu možností, jak ovlivnit svůj daňový účet. To je dáno širokým spektrem aspektů a aktivit, jež může daná PO alokovat do pro ni příznivé jurisdikce, např.:

1. Inkorporace;
2. inkorporace dceřiných společností;
3. zaúčtování tržeb;
4. zaúčtování nákladů;

---

⁶⁷ *Asset protection s.r.o.* [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.assetprotection.cz/platebni-karty.html>>

⁶⁸ Viz např. Daňový skandál banky LGT začal chamtivý informatik. *idnes.cz* [online];

⁶⁹ What it takes to succeed. *The Economist* [online].

⁷⁰ Offshore Financial Centers. Oral and written evidence. Ordered by the House of Commons [online]. s.41.

5. držba aktiv;
6. výkon povolání pracovních sil, které PO využívá;
7. dluhové financování;
8. práva k předmětům průmyslového vlastnictví;
9. požadavky na daňové úlevy (využívání investičních pobídek).

Zapojení daňových rájů je výhodné zejména pro velké nadnárodní společnosti, které si mohou dovolit transakční náklady spojené s přemístěním svých aktivit do těchto zemí. Pro tyto společnosti pracují armády účetních, daňových poradců a právníků, ochotných využít každou skulinku v právním řádu k optimalizaci daně svého klienta.

Podle Leservoisiera⁷¹ lze klasifikovat strategie využití daňových rájů právníckými osobami do tří skupin:

- A. Převody zisku zvětšováním nebo zmenšováním obratu nebo nákladů.
- B. Využívání transferových společností (k zakrytí totožnosti investorů, snížení zdanitelné sumy, anonymnímu převodu fondů či praní špinavých peněz).
- C. Treaty shopping, aneb využívání daňových dohod.

My se zaměříme pouze na strategie A a C, jež souvisejí s daňovým plánováním a budeme se zabývat postupně následujícími případy daňových strategií:

- a. Převod zisku do daňového ráje;
- b. transfer pricing;
- c. holdingová společnost;
- d. Round-tripping – star company⁷²

---

⁷¹ LESERVOISIER, L. *Daňové ráje*. 1.vyd. Praha : HZ, 1996. s. 72-116.

⁷² LESERVOISIER, L. *Daňové ráje*. 1.vyd. Praha : HZ, 1996. s. 84.

2.4.2.1 Převod zisku

Převod zisku obnáší veškeré transakce, jejichž výsledkem je přesun zisku z domácí, vysoce zdaněné jurisdikce, do daňového ráje. Mezi nejpoužívanější metody patří poskytování služeb, licencí a půjček.

Poznamenejme, že zakázané jsou fiktivní a disimulované transakce (právní úkony) bez reálného ekonomického obsahu, jejichž jediným účelem je vyhnout se dani. Pokud má správce daně pocit, že se jedná o takový právní úkon, nebude k němu přihlížet a vyměří daň, jako by dotyčný právní úkon nebyl učiněn.⁷³ Tyto právní úkony jsou rovněž neplatné podle občanského práva (zneužití práva, disimulace).

V této souvislosti Nejvyšší správní soud konstatoval: „Povinností daňových orgánů ovšem v takovém případě logicky musí být též zkoumání poměru mezi vůlí a projevem vůle účastníků daného právního vztahu; tento postup je pro aplikaci ustanovení § 2 odst. 7 daňového řádu [dnes §8, dost.3 – pozn. autora] zcela určující. V tomto ohledu je tak možno uzavřít, že nelze setrvat na právním názoru, ... tedy že při aplikaci ustanovení § 2 odst. 7 daňového řádu správce daně nezkoumá vůli daňového subjektu určitý právní úkon a jím založený právní vztah simulovat, jinak řečeno, dostatek vážné vůle účastníků právního úkonu, kteří nemínili uskutečnit to, co pouze předstírali. Je třeba naopak trvat na tom, že zkoumání vůle daňového subjektu a projevu jeho vůle je pro posouzení možné aplikace ustanovení § 2 odst. 7 daňového řádu na zkoumaný právní úkon naprosto nezbytné.“⁷⁴

2.4.2.1.1 Odměny za služby

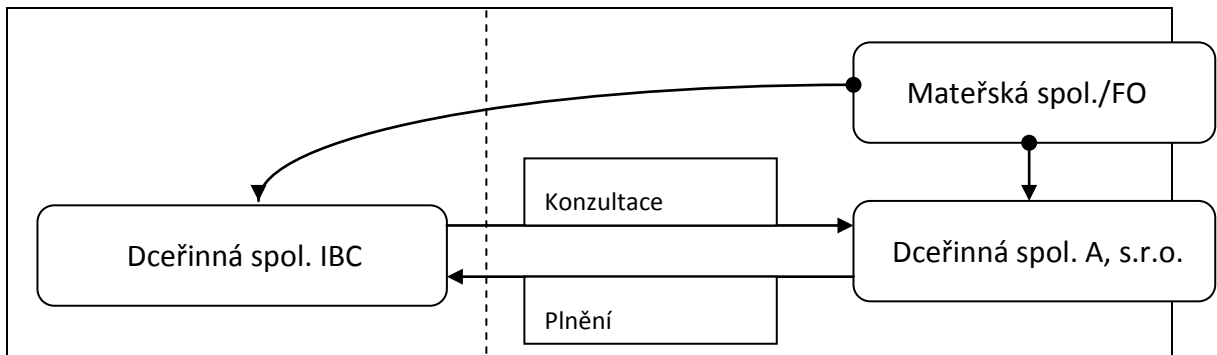
Začněme nejjednodušším možným způsobem převodu zisku. Mějme českou společnost s ručením omezeným A, jež se zabývá výrobou skleněných talířů. Veškerá výroba probíhá v ČR. Stoprocentním vlastníkem A je libovolná FO nebo PO. Pokud A generuje stabilně zisk, může mít ovládající FO zájem zisk minimalizovat a tím snížit i daň z příjmu PO.

---

⁷³ §8, odst.3 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád.

⁷⁴ Srv. judikát Nejvyššího správního soudu 1 Afs 73/2004-89.

FO tedy založí společnost (např. IBC) v některém daňovém ráji, a ta bude poskytovat placené konzultace společnosti A. Zisk je převeden na IBC do jurisdikce, kde bude zdaněn nulovou sazbou, zatímco A si o stejnou částku sníží svůj základ pro výpočet daně z příjmu PO. Schéma vidíme na obr.č.3.

Obrázek č.3. Odměny za služby. Zdroj: vlastní.

Tato strategie funguje při splnění minimálně dvou podmínek: dceřinná společnost IBC je jednak řízena ze zahraničí, aby nepodléhala české dani z příjmu PO (rezidenční princip),⁷⁵ jednak je služba poskytnuta v zahraničí, aby nevznikla povinnost úhrady DPH.⁷⁶

2.4.2.1.2 Licence k předmětu průmyslového vlastnictví

Další možností, jak účetně snížit zisk společnosti A, s.r.o. se zapojením offshorové filiálky, je převod práv k předmětům průmyslového vlastnictví jako jsou patenty, průmyslové a užitné vzory, ochranné známky či topografie polovodičových výrobků. Offshorová společnost IBC bude v tomto případě vlastníkem práv a za úplatu bude poskytovat naší společnosti A licenci k jejich užití (viz obr.č.4). Jde o velmi oblíbenou metodu daňového plánování, neboť každá entita má v zásadě právo přihlásit svá průmyslová práva v libovolné zemi.

Příkladem může být Virgin Corporation, britský zábavní koncern Richarda Bransona, jenž užívá společnosti na Britských panenských ostrovech k poskytování licence loga

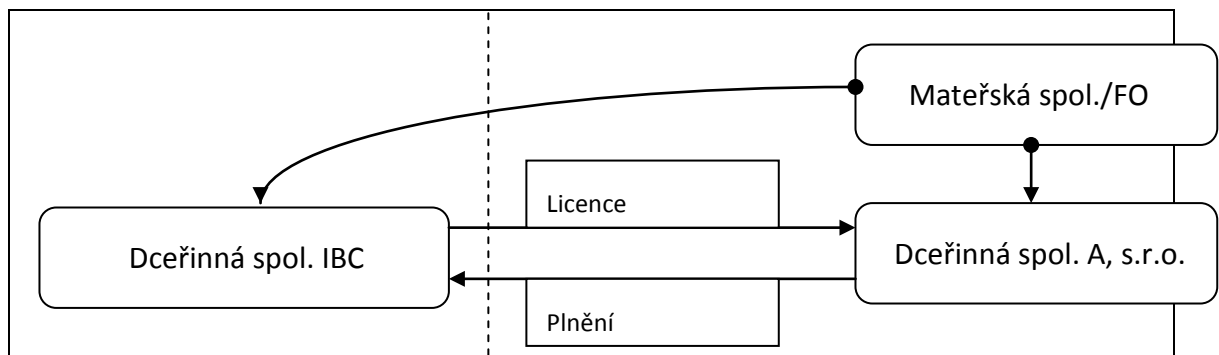
⁷⁵ §17 zákona č.586/2007 Sb., o daních z příjmů.

⁷⁶ §2, odst.1 písm. b) zákona č.235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty.

„Virgin“ stovkám filiálek po celém světě. Díky lokální nulaprocentní dani se zisky hromadí offshore, namísto zdanění standardní britskou daní.⁷⁷

Toto aranžmá často využívají i softwarové společnosti k patentování svých kódů. Oblíbenou destinací je Irsko, kam údajně převádí svá práva k průmyslovému vlastnictví společnosti Apple, Google, Microsoft, IBM, Oracle a další IT společnosti díky pomoci struktury „Double Irish“ (viz kap. 2.4.2.4).⁷⁸

Poznamenejme, že podle českého práva podléhají náhrady poskytované za licence k předmětům průmyslového vlastnictví srážkové dani, jde-li o platby ve prospěch nerezidentů. Výše daně se řídí příslušnou smlouvou o zamezení dvojího zdanění, popř. sazbou 15% dle zákona č. 586/1992, o daních z příjmů (dále jen ZDP).⁷⁹

Obrázek č.4. Poskytnutí licence. Zdroj: vlastní.

2.4.2.1.3 Úročená půjčka

Převod zisku lze rovněž realizovat prostřednictvím půjčky mezi společnostmi IBC a A či přesněji řečeno, prostřednictvím úroků z poskytnuté půjčky (samotné poskytnutí půjčky nemá vliv na výsledek hospodaření, samotným úvěrováním tedy nelze snižovat či zvyšovat zisk).

Pokud tedy sesterská IBC půjčí společnosti A (nejlépe s tučným úrokem), nastanou dvě, pro mateřskou společnost příznivé skutečnosti (viz obr.č.5): na IBC bude se splátkami

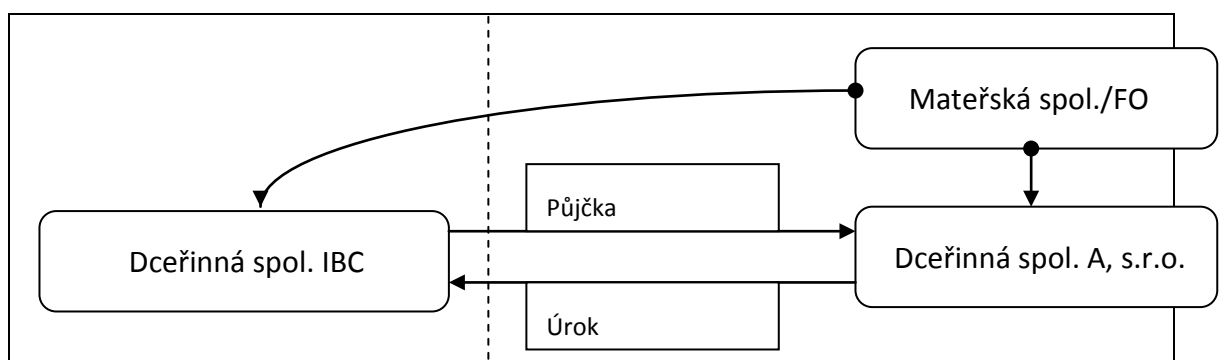
⁷⁷ PALAN, R., MURPHY, R., CHAVAGNEUX, Ch. Tax Havens. How Globalization Really Works. Cornell University Press 2010. s. 90.

⁷⁸ DRUCKER, J. Google 2.4% Rate Shows How \$60 Billion Lost to Tax Loopholes. *Bloomberg* [online].

⁷⁹ §36, odst.1, písm.a), bod 1, §22, odst.1, písm.g), bod 1 ZDP.

úroků zvolna převáděn zisk domácí A; zároveň A bude snižovat zdanitelný zisk o úroky považované za provozní náklady.⁸⁰ Offshorová IBC opět hromadí zisky v níže zdaněném daňovém ráji, čímž celkové daňové zatížení skupiny klesá.

Platby úroků nerezidentům opět v ČR podléhají srážkové dani tak jako u licencí, proto je nutné v daném případě využívat smluv o zamezení dvojího zdanění. Sazbu 0% nabízí smlouvy mezi ČR a mnoha evropskými i četnými dalšími zeměmi.⁸¹

Obrázek č.5. Úročená půjčka. Zdroj: vlastní.

2.4.2.2 Transfer pricing

„Veškerá evidence naznačuje, že převládajícím způsobem vyhýbání se daňové povinnosti a odlivu kapitálu přes daňové ráje je prozaická praktika zvaná *transfer pricing* [zvýrazněno autorem].“⁸² *Transfer pricing* (česky „převodní ceny“, dále jen „TP“) lze popsat jako umělou manipulaci s cenou statků převáděných mezi propojenými osobami za účelem snížení daňové povinnosti.

Výchozí situaci pro tuto strategii daňového plánování popisuje obr.č.6 a 7. Česká společnost realizuje zisk 100 prodejem určitého zboží (obr.č.4). Přidá-li se do řetězce propojená osoba inkorporovaná ve Spojených státech (obr.č.5), bude část zisku realizovaná offshore (USA díky benevolentnímu zdanění nerezidentních společností vystupují jako daňový ráj). Důvodem je rozdílná prodejní cena zboží exportovaného z ČR

⁸⁰ LESERVOISIER, L. *Daňové ráje*. 1.vyd. Praha : HZ, 1996. s. 74.

⁸¹ KLEIN, Š., ŽÍDEK, K. *Mezinárodní daňové plánování*. Praha: Grada Publishing, 2002. s. 163-167.

⁸² PALAN, R., MURPHY, R., CHAVAGNEUX, Ch. *Tax Havens. How Globalization Really Works*. Cornell University Press 2010. s. 91.

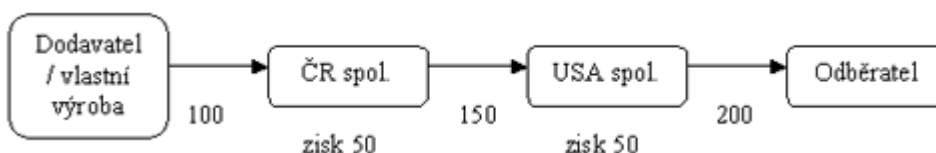
v prvním a druhém případě. Protože jde však o osoby propojené, čili ovládané společnou mateřskou společností (viz obr.č.6), česká společnost si zvýšení ceny může dovolit, neboť transakce není prováděna za tržních podmínek. Sídlo konečného odběratele není podstatné.

TP se objevuje i v dalších formách, vždy však obnáší umělé nastavení cen a transakci mezi spřízněnými osobami. Palan a spol.⁸³ jmenují následující případy:

- A. Podhodnocování ceny zboží putujícího do země offshore ze země onshore. Z daňového ráje je posléze zboží prodáno za plnou cenu (viz obr.č.7);
- B. nadhodnocování zboží importovaného do země onshore ze země offshore;
- C. misreporting kvality nebo kvantity zboží, a to stejným způsobem jako A či B (podhodnocování jakosti při exportu, nadhodnocování při importu);
- D. misreporting kvantity zboží (analogicky s A,B a C);
- E. vytváření fiktivních transakcí, za které je placeno, které se ale nikdy reálně neuskuteční (mají za cíl zvyšovat náklady onshore společnosti a zvyšovat zisk offshore společnosti).

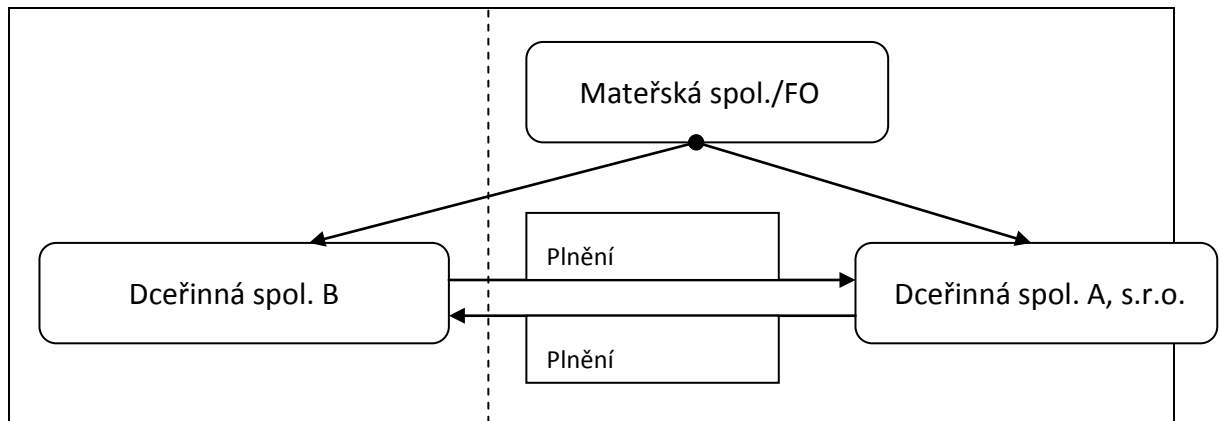
Obrázek č.6. Výchozí situace před transfer pricingem. Zdroj: Transferové ceny. Akont [online].

Obrázek č.7. Transfer pricing v mezinárodním obchodu. Zdroj: Transferové ceny. Akont [online].

⁸³ PALAN, R., MURPHY, R., CHAVAGNEUX, Ch. Tax Havens. How Globalization Really Works. Cornell University Press 2010. s. 69.

Obrázek č.8. Transfer pricing. Zdroj: vlastní.

Proti záměrnému přesunu zisků formou TP a unikajícím příjmům se začaly vlády bouřit. Obecný přístup k TP podporovaný OECD i OSN je dnes založen na tzv. „arm’s length principle“, podle kterého by převodní cena mezi osobami spřízněnými měla korespondovat s cenou, jakou by si dohodly dva nezávislé subjekty za tržních podmínek. Monitorování správnosti takto určených cen je ovšem mimořádně obtížné, což týdeník *The Economist* přirovnává k „noční můře zákonodárce“⁸⁴. Hlavní důvody jsou dva:

1. Rozsah příležitostí k TP je mimořádný. Podle některých odhadů se odehrává neuvěřitelných 60% mezinárodního obchodu mezi spřízněnými osobami, tedy *uvnitř* nadnárodních společností, mezi jednotlivými dceřinými společnostmi.⁸⁵
2. Řádné určení spravedlivých tržních cen, tedy takových cen, „které by byly sjednány mezi nezávislými osobami v běžných obchodních vztazích za stejných nebo obdobných podmínek“⁸⁶, je v některých případech zvláště obtížné. Příkladem může být obchod s unikátní součástí, pro kterou neexistuje žádný tržní substitut a nelze zjistit její tržní cenu, popř. logo či ochranná známka společnosti, jejíž ocenění je vysoce subjektivní.⁸⁷

⁸⁴ Moving pieces. Global companies have plenty of latitude to minimise their tax bills. *The Economist* [online].

⁸⁵ Transfer pricing. *Tax Justice Network* [online].

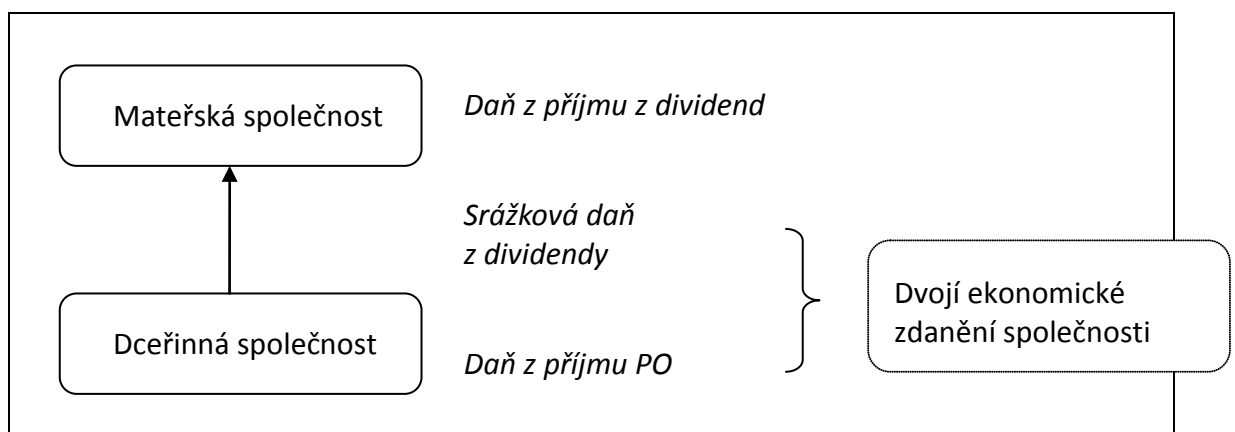
⁸⁶ Definice „transfer pricing“ v české zákonné úpravě (§23, odst. 7 zákona č.586/1992 Sb., o daních z příjmů).

⁸⁷ Transfer pricing *Tax Justice Network* [online].

O tom, jaké oblíbě se těší TP, svědčí některé kauzy z nedávné doby, kterým věnoval svou pozornost deník Guardian. Významní banánovní producenti jako Dole, Chiquita, Fresh Del Monte, kteří společně kontrolují dvě třetiny světového trhu s banány dohromady za léta 2002-2007 vygenerovali celkový zisk 1,4 miliardy dolarů, z něhož měli zaplatit průměrně jen asi 14% daň. To přesto, že zmíněné společnosti sídlí v USA, kde by měly podléhat 35% dani.⁸⁸ Úspor banánovní giganti docílili zadržením podstatné části tržby na banánech v daňových rájích, jako Kajmanské ostrovy, Bermudy, Gurnsey či Lucembursko. K těmto transferům neexistuje ovšem žádný ekonomický důvod vyjma vyhýbání se daňové povinnosti - banány se pěstují v Jižní Americe a prodávají ve Velké Británii. Dotyčné společnosti tvrdí, že jejich činnost je v souladu s právem všech zúčastněných zemí.⁸⁹

2.4.2.3 Holdingová struktura aneb treaty shopping

Vytvořením holdingové struktury rozumíme vytvoření vhodné mezinárodní vlastnické struktury v koncernu, která za využití smluv o zamezení dvojího zdanění, popř. dalších daňových ustanovení umožňuje redukci daně z dividendy nebo eliminaci dvojího ekonomického (korporátního) zdanění.

Obrázek č.9. Zdanění koncernu. Zdroj: upraveno dle: Výhody holdingových společností [online]. Akont [cit. 20.září 2011]. Dostupný z WWW:

⁸⁸ GRIFFITHS, I., LAWRENCE, F. Revealed: how multinational companies avoid the taxman. *Guardian* [online].

⁸⁹ GRIFFITHS, I., LAWRENCE, F. Bananas to UK via the Channel islands? It pays for tax reasons. *Guardian* [online];

<[Ve světě obvyklé dvojí ekonomické zdanění společností znamená, že nejprve postihne daň z příjmu PO dceřinou společností, která musí zdanit na konci každého účetního období svůj zisk. Tento zisk postihne druhé kolo zdanění při jeho výplatě společníkům nebo mateřské společnosti, a sice formou srážkové daně nebo daně z dividendy \(viz obr.č.9\).](http://www.akont.cz/cz/53.serial-o-offshore-podnikani-a-mezinarodnim-danovem-planovani-7-></p></div><div data-bbox=)

Smlouvy o zamezení dvojímu zdanění se zeměmi jako Nizozemsko, Velká Británie či Kypr přitom umožňují až nulaprocentní zdanění dividend,⁹⁰ čili efektivní odstranění dvojího zdanění zisku PO. Některé z těchto zemí (Kypr, Irsko) navíc lákají na velmi nízkou sazbu daně z příjmu PO a stávají se tak vyhledávanými „základnami“ nadnárodních společností.⁹¹ V EU je zdanění dividend mezi mateřskými a dceřnými společnostmi efektivně odstraněno Směrnicí Rady 2003/123/EC z 22. prosince 2003, kterou se mění Směrnice 90/435/EEC o společném systému zdanění mateřských a dceřných společností z různých členských států.

Rájem holdingových společností je již zmíněné Nizozemsko. Z českých firem jeho příznivého daňového klimatu využívají uskupení KKCG, Agrofert či Zentiva. Penta a PPF využívají Kypr.⁹²

2.4.2.4 Double Irish a Dutch sandwich

V nedávné době vyluly na povrch informace o globálních IT společnostech, které pomocí speciálního aranžmá, tzv. „Double Irish“, resp. „Dutch sandwich“, výrazně omezují své daňové povinnosti v „domácích“ jurisdikcích.⁹³ Nejznámějším příkladem se stala společnost Google (s firemním mottem „don't be evil“), již se podařilo díky „Dutch

---

⁹⁰ KLEIN, Š., ŽÍDEK, K. *Mezinárodní daňové plánování*. Praha: Grada Publishing, 2002. s. 163-167.

⁹¹ K tradičním zemím jako Nizozemsko, Lucembursko a Švýcarsko postupně přibývají další země. V současné době již některé prvky zvýhodněných holdingových režimů nabízí většina vyspělých států EU, jako např. Velká Británie, Rakousko, Německo, Dánsko, Belgie, Francie, Španělsko, Kypr, Malta atd.

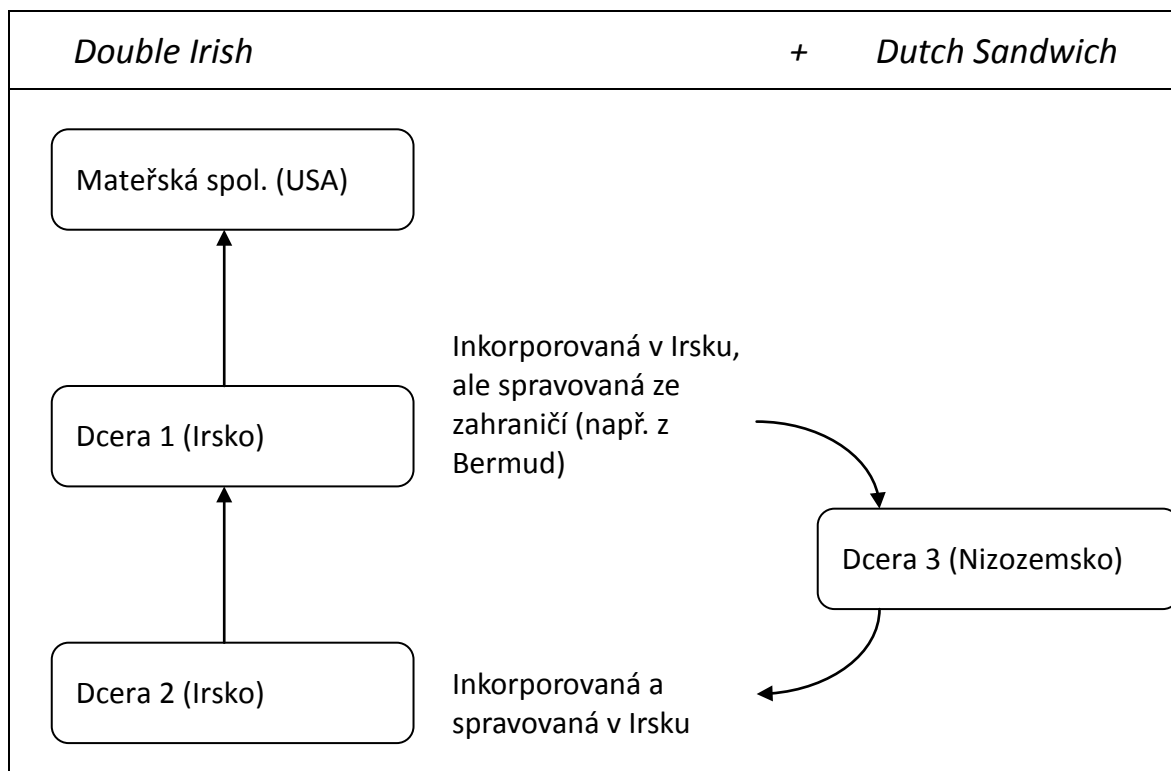
⁹² Firmy nejbohatších Čechů zlákal Holandsko. *idnes.cz* [online].

⁹³ DRUCKER, J. The Tax Haven That's Saving Google Billions. *Businessweek* [online].

sandwich“ snížit svoji efektivní korporátní daň až na 2,4% (společnost se sídlem v USA!).⁹⁴

Struktura Double Irish sestává ze 3 společností (viz obr.č.10). Mateřské společnosti nacházející se ve státu s vysokou mírou zdanění, odkud společnost pochází (USA v případě Googlu). Matka poté založí v Irsku postupně 2 dcery: první z nich, D1, je řízena a spravována z daňového ráje, např. Bermud. Druhá, D2, je dcerou D1 a v Irsku vyvíjí reálnou činnost. D1 drží právo k softwarovému programu jako předmět průmyslového vlastnictví a licencuje jeho užití D2, která jej sublicencuje dál, popř. prodává zákazníkům. Smyslem celého mechanismu je tedy převést zisk do daňového ráje pomocí plateb za licenci k předmětu průmyslového vlastnictví – zisk (příjmy) neputuje do USA, ale přes Irsko do některého z daňových rájů.

Pokud navíc peníze udělají odbočku přes Nizozemsko, vzniká Dutch Sandwich (viz obr.č.10).⁹⁵

⁹⁴ DRUCKER, J. Google 2.4% Rate Shows How \$60 Billion Lost to Tax Loopholes. *Bloomberg* [online].

⁹⁵ Názorná grafika celého schematu je k mání na stránkách časopisu Businessweek:
<http://www.businessweek.com/technology/google-tax-cut/google-terminal.html>

Obrázek č.10. Double Irish a Dutch sandwich. Zdroj: vlastní podle DARBY, J., LEMASTER, K. Double Irish More than Doubles the Tax Savings [online].

Google Ireland je svou matkou oprávněn posílat výtěžky, které činí 88% z celkových 12,5 miliardy dolarů mimoamerických tržeb, na účty v daňových rájích, namísto Kalifornie, kde byla vyvinuta většina patentů. Celý mechanismus je přitom dokonale legální. Obě irské společnosti nejsou žádné „schránky na dopisy“: v Dublinu se nachází řídicí středisko s dvěma tisíci zaměstnanci a řádně se zde odvádí daně.

Vzniká otázka: Proč takto složitý mechanismus? Proč nepřevést patenty na jedinou Bermudskou dceřinou nebo sesterskou společnost? Důvodem je zvláštní americká legislativa zvaná „anti-deferral rules“, nebo také „subpart F legislation“, která zabraňuje americkým matkám hromadit zisk prostřednictvím dcer za hranicemi USA. Podle těchto předpisů by byla bermudská dcera zdaněna vysokou korporátní daní USA, jako kdyby neměla samostatnou subjektivitu nezávislou na její americké matce.⁹⁶

2.4.2.5 Problém repatriace zisku

Pokud se podíváme na zmíněné případy zapojení daňových rájů, pokaždé peníze putují do offshore společnosti, kde jsou zdaněny nižší sazbou daně z příjmu PO, než v domácí jurisdikci společnosti A. Je zde ovšem problém – jak převést takto zdaněné peníze z IBC zpět, jinak řečeno, jak repatriovat zisk ve prospěch mateřské společnosti?

Pokud by mateřská společnost vybrala z IBC podíl na zisku ve formě dividendy, byla by nucena zaplatit obvyklou daň 15%, která by zpochybnila veškeré ratio daňové strategie.⁹⁷

Společnosti ruku v ruce s daňovými poradci proto vymýšlejí všemožné kličky, jak zisk repatriovat a povinnosti se přitom vyhnout. Peníze převádějí ve formální podobě půjčky, která později není zaplacená. Dále za pomoci amerických technik „Killer B“ nebo „Deadly D“ (podle příslušných ustanovení daňového zákona, které obcházejí). Killer B např. spočívá v převedení akumulovaných zisků mateřské společnosti výměnou za nově

---

⁹⁶ Byla by dle americké legislativy považována za tzv. Controlled Foreign Company.

⁹⁷ §20b, odst.1 ZDP.

vydané akcie. Daň není zaplacená, protože se celá transakce tváří jako investice.⁹⁸ Není asi třeba upozorňovat, že podobné transakce by v českém prostředí byly posuzovány jako daňový únik a stiženy neplatností dle soukromého práva.

Alternativní a zcela legální řešení spočívá v ponechání peněz offshore a v jejich pozdějším využití pro zahraniční akvizice. Státy, kterým tímto způsobem odplouvají zisky do zahraničí, se proto pokoušejí formou jednorázových daňových osvobození motivovat své nezdárné společnosti k repatriaci. K tomuto kroku přistoupili Američané ve snaze rozpohybovat ekonomiku USA v roce 2004. Výsledek byl ohromující: 843 společností repatriovalo za sníženou sazbu 5,25% celkovou částku 362 miliard dolarů. Podle současných odhadů přitom odpočívá na účtech amerických korporací v daňových rájích přes 1 bilion (10^{12}) dolarů.⁹⁹

2.4.3 Obcházení regulace

Využívání daňových výhod je pouze jednou z forem obcházení regulace – myšlenky tak staré jako samotné daňové ráje. Nastiňme alespoň v hrubých rysech i další „disciplíny“ se nimiž jsou daňové ráje spojeny, byť se daňového plánování pouze dotýkají a nejsou tak předmětem této práce:

1. Offshorové bankovníctví. Daňové ráje nabízejí často uvolněnou regulaci finančních institucí, která je případě vyspělých států nedostižnou metou: paušální poplatek namísto daně, absence povinných minimálních rezerv, nízký povinný minimální základní kapitál atd.¹⁰⁰ Tato regulativní laxnost přivádí část teorie k názoru, že daňové ráje mohou zesilovat, popř. rozšiřovat finanční krize.
2. Kaptivní pojišťovnictví (*captive insurance*). Kaptivní pojišťovny jsou dceřinnými společnostmi, které pojišťují rizika mateřské společnosti nebo jiných spřízněných osob. Jejich registrace v daňovém ráji přináší stejné výhody jako

---

⁹⁸ LOWDER, B. The Double Irish and the Dutch Sandwich. The Explainer's field guide to exotic tax dodges. *Slate* [online].

⁹⁹ BRAITHWAITE, T., LEMER, J., THOMAS, H. Tax Deters the Return of Almost \$1 Trillion to the US. *Financial Times* [online].

¹⁰⁰ PETROVIČ, P. a kol. *Encyklopedie mezinárodního daňového plánování*. 1.vyd. Beroun : Newsletter, 2002. s. 34.

u offshorových bank a platba pojistného představuje formu převodu zisku. Kaptivních pojišťoven využívají pouze velké nadnárodní společnosti, pro které mezní výnosy převyšují transakční náklady spojené s jejich založením a provozem.¹⁰¹

3. Kriminalita a praní špinavých peněz. Daňové ráje lákají samozřejmě i černou ekonomiku. Zejména diskretnost spojená s anonymním vlastnictvím společností může být velmi nápomocná v případě tunelování, podvodů, vnitřního obchodování na burze, ucházení se o veřejné zakázky, odměňování černých prostředníků, korupce, atd.

---

¹⁰¹ CORNEZ, A. *Offshore Money Book, The: How to Move Assets Offshore for Privacy, Protection, and Tax Advantage*. McGraw-Hill, 2000. s. 193.

3. Ekonomický dopad

3.1 Negativní efekty

Nejvýznamnější argument proti daňovým rájům tvrdí, že společnosti a bohatí jedinci, jimž je umožněno vyhnout se dani, odsávají příjmy státním rozpočtům „normálních“ zemí, což v důsledku limituje jejich možnosti financovat nezbytné veřejné služby a donucuje zdaňovat méně mobilní zdroje, jako např. pracovní sílu a spotřebu. Údajná mezinárodní daňová konkurence situaci fisku ještě zhoršuje tlakem na pokles daňových sazeb. Daňovým rájům je rovněž kladeno za vinu, že podporují majetkovou nerovnost, protože umožňují bohatším platit relativně nižší daně.

3.1.1 Výpadek příjmů státního rozpočtu

Současný úspěch daňových rájů jde ruku v ruce s postupujícím procesem globalizace, která přibližuje daňovým rájům stále další klienty ze stále vzdálenějších končin světa. Globální svět umožňuje do jisté míry jak společnostem, tak jednotlivcům žít, resp. vyvíjet své aktivity v určitém místě a platit daně v místě zcela odlišném. Problém bohatě ilustruje případ společnosti Google (viz kap 2.4.2.4) s faktickým sídlem v Silicon Valley (USA) a zcela neamerickou efektivní daňovou sazbou 2,4%. Google využívá zdroje, infrastrukturu a finanční trhy v USA a v Irsku, ale část daní platí v daňových rájích.

Přilákání kapitálu z vyspělých států umožnilo daňovým rájům stát se ekonomickou elitou. Daňové ráje dnes reprezentují jedenáct z dvaceti států s největším HDP na hlavu na světě (viz tučně označené státy v tab.č.1).

1	Qatar	\$ 179,000
2	Liechtenstein	\$ 141,100
3	Luxembourg	\$ 82,600
4	Bermuda	\$ 69,900
5	Singapore	\$ 62,100
6	Jersey	\$ 57,000
7	Norway	\$ 54,600
8	Brunei	\$ 51,600
9	United Arab Emirates	\$ 49,600
10	Kuwait	\$ 48,900
11	United States	\$ 47,200
12	Andorra	\$ 46,700
13	Hong Kong	\$ 45,900
14	Guernsey	\$ 44,600
15	Cayman Islands	\$ 43,800
16	Gibraltar	\$ 43,000
17	Switzerland	\$ 42,600
18	Australia	\$ 41,000
19	Austria	\$ 40,400
20	Bahrain	\$ 40,300

Tabulka č.1. Zdroj: CIA. *The World Factbook* [online].

Prosperita, kterou mezinárodní kapitál do daňových rájů svou migrací přináší, musí logicky chybět ve vyspělých státech ve formě ušlých daňových výnosů. Bojovníci proti daňovým rájům tvrdí, že daňové ráje *de facto* žijí na úkor nás všech. Vlády musí v důsledku zdaňovat nemobilní výrobní faktory (např. práci) relativně méně než mobilní faktory (kapitál), které jsou schopny před zdaněním utéci, což vytváří další nerovnováhu.

Výsledkem je daňová nespravedlnost a rozevírání pověstných nůžek mezi chudými a bohatými. „Hrozí riziko, že globalizace bude vnímána jako faktor působící proti

obyčejnému občanovi.“ říká David Rosenbloom, bývalý poradce amerického ministerstva financí.¹⁰² „Kvůli daňovým rájům mají země Severu i Jihu o mnoho nižší prostředky. Díky tomu, že daňové ráje mají malou rozlohu a nízký počet obyvatel, mohou praktikovat placení nižších daní, zatímco jiné země, z Jihu i ze Severu, jsou tím tlačeny ke snižování daní podniků a bohatých jednotlivců.“¹⁰³

Jak si mohou daňové ráje své nízké sazby daně dovolit?

Obstarávají si prostředky do veřejných rozpočtů způsoby, jaké obvykle pro vyspělé státy nepřipadají v úvahu:

1. Diferencují mezi rezidenty a nerezidenty (*ring-fencing*). Nízká nebo nulová daňová sazba potom platí pouze pro nerezidenty, zatímco domácí obyvatelstvo a právnické osoby působící uvnitř dané jurisdikce platí standardní sazby potřebné pro udržení chodu státu.
2. Namísto daní vybírají poplatky za registraci, popř. stabilní paušální poplatky.
3. Pobírají dotace od mateřských zemí, které zároveň poskytují organizační služby, starají se o diplomacii, národní obranu a další.¹⁰⁴
4. Živí se alternativními způsoby: provozováním kasin, uvalují regionální daně (Monako), spolupracují s organizovaným zločinem (Nauru, Vanuatu) atd.¹⁰⁵

Podle Palana a spol. "ve výsledku naneštěstí daňové ráje přinášejí prospěch bohatým a mocným, zatímco cenu za ně nese zbytek společnosti“.¹⁰⁶

3.1.1.1 Zero-sum game aneb kolik stojí rozpočet daňové ráje

Je ovšem výše zmíněný názor oprávněný? Znamená dolar převedený offshore o dolar méně v zemi onshore? Jde o tzv. zero-sum game?

---

¹⁰² Places in the sun. *The Economist* [online].

¹⁰³ Právní a daňové ráje. Zastavme skandál. *Francouzská platforma pro problematiku daňových a právních rájů & Česko proti chudobě*. [online]. s. 4.

¹⁰⁴ PALAN, R., MURPHY, R., CHAVAGNEUX, Ch. Tax Havens. How Globalization Really Works. Cornell University Press 2010. s. 61-63.

¹⁰⁵ PALAN, R., MURPHY, R., CHAVAGNEUX, Ch. Tax Havens. How Globalization Really Works. Cornell University Press 2010. s. 61-63.

¹⁰⁶ PALAN, R., MURPHY, R., CHAVAGNEUX, Ch. Tax Havens. How Globalization Really Works. Cornell University Press 2010. s. 7.

Nejprve se podívejme, kolik peněz stojí veřejné rozpočty exodus prostředků do daňových rájů. Podle Palana a spol. lze postupovat dvěma cestami: buď lze spočítat množství peněz, o které stát ročně přijde kvůli daňovým únikům, nebo se pokusit odhadnout sumu aktiv v daňových rájích. První možnost musíme pro neurčitost zavrhnout: Daňové ráje netvoří většinu a dokonce ani významnou část celkového úniku, pletli bychom tedy dohromady jablka s hruškami.

Zbývá nám tedy druhá cesta – odhad podle celkové hodnoty držných aktiv. Tato cifra samozřejmě není předmětem oficiálních statistik; povahou jde o soukromé informace, které mají dotčené subjekty pramalou motivaci zveřejňovat, a tak se práce spojená s jejich vyhledáváním podobá detektivnímu vyšetřování. Britský účetní Richard Murphy, člen Tax Justice Network, se domnívá, že celková aktiva v daňových rájích čítají 11 až 12 bilionů dolarů (včetně nepeněžních aktiv). Jeho hrubý odhad vychází z údajů Banky pro mezinárodní platby (Bank for International Settlements) a analytiků Merrill Lynch, Cap Gemini a McKinsey.¹⁰⁷

Jeffrey Owens, ředitel Centra pro daňovou politiku OECD, odhaduje hodnotu aktiv v daňových rájích na 5 až 7 bilionů (10^{12}) dolarů (6 až 8% světového finančního bohatství).¹⁰⁸

Murphy dále počítá průměrnou míru výnosu 7,5%, což z celkové sumy 11-12 bilionů dolarů dělá roční výnos 860 miliard dolarů. Murphy dále předpokládá průměrně třicetiprocentní daň z kapitálových příjmů a celkovou roční ztrátu pro státní pokladny tím pádem vyčísluje na 255 miliard dolarů.¹⁰⁹ Nutno ovšem poznamenat, že v ČR činí tato daň pouze 15%¹¹⁰, Murphyho 30% se vztahuje spíše na realie anglosaského světa.

Podle jiného odhadu amerického senátora Carla Levina, který se problematikou daňových rájů zabývá, stojí rozpočet USA odliv aktiv do daňových rájů 40 až 70 miliard

---

¹⁰⁷ PALAN, R., MURPHY, R., CHAVAGNEUX, Ch. Tax Havens. How Globalization Really Works. Cornell University Press 2010. s. 61-63.

¹⁰⁸ Places in the sun. *The Economist* [online].

¹⁰⁹ PALAN, R., MURPHY, R., CHAVAGNEUX, Ch. Tax Havens. How Globalization Really Works. Cornell University Press 2010. s. 63.

¹¹⁰ §8, odst.3, ve spojení s §36 ZDP.

dolarů ročně.¹¹¹ Extrapolací Levinova odhadu se dostaneme velmi blízko Murphyho cifrám. Pokud celkový HDP USA činí 15 bilionů (10^{12}) dolarů,¹¹² tedy přibližně jednu šestinu světového HDP,¹¹³ měli bychom po vynásobení Levinova odhadu šesti dostat Murphyho celosvětovou roční ztrátu 255 miliard dolarů (nesmíme však od celosvětového HDP zapomenout odečíst HDP samotných daňových rájů). Dostaneme výsledek, který je nepatrně vyšší než Murphyho, ovšem uvážíme-li, že odhady mohou být všemožně zkresleny (celkový počet aktiv, daňová sazba, diskontní míra, atd.), obě cifry se nápadně podobají.

Nyní se podívejme na relativní význam takto vypočtené ztráty. Příjmy amerického rozpočtu v roce činily 2,162 bilionů (10^{12}) dolarů. Výdaje ve stejném období činily 3,456 bilionů dolarů.¹¹⁴ Kdybychom vzali Levinův horní odhad – 70 miliard dolarů – zjistíme, že ztráty způsobené daňovými úniky dosahují pouze 3,23% rozpočtu.

Toto zjištění koresponduje s relativní non-signifikantností kapitálových a korporátních daní v daňovém mixu. Např. v ČR tvořila v roce 2009 daň z příjmu právnických osob 11,7% celkového daňového výběru.¹¹⁵ Průměr OECD je k roku 2009 pouze 8%.¹¹⁶ Největší část naproti tomu tvoří DPH a platby na pojistné za sociální a zdravotní pojištění.

3.1.1.2 Win-win solution

Řada vědeckých článků nabízí další pohled. Daňové ráje nemusejí jen odnímat příjmy vyspělým státům, mohou také podporovat jejich ekonomiky, takže ve výsledku získají obě strany.

Hines, Desai a Foley se domnívají, že daňové ráje posilují ekonomickou aktivitu onshore, což může být způsobeno dvěma jevy. Jednak je možné, že některé daňové ráje přidávají důležité „ingredience“ formou expertizy, ve které se specializují. Jednak

---

¹¹¹ LEVIN, C. Abusive Tax Schemes. *Carl Levin, U.S. Senator Michigan* [online];

¹¹² CIA: The World Factbook [online].

¹¹³ Vlastní výpočet dle údajů CIA: The World Factbook [online].

¹¹⁴ CIA: The World Factbook [online].

¹¹⁵ HAMERNÍKOVÁ, B., MAAYTOVÁ, A. *Veřejné finance*. s. 172.

¹¹⁶ OECD tax database [online].

tím, že umožňují korporacím snižovat efektivní daňové sazby, ztraktivňují onshoreové státy v očích zahraničních investorů.¹¹⁷ Autoři tvrdí, že „je pochopitelné, že příležitosti k daňové optimalizaci v daňových rájích umožňují ostatním zemím udržovat vysoké daně z kapitálového majetku, aniž by utrpěly významnějším odlivem zahraničních investic. Proto proliferace a širší využívání daňových rájů může zpomalovat to, co by za jiných okolností bylo agresivní daňovou konkurencí mezi státy za účelem nalákání investic.“¹¹⁸

Hong a Smart se podobně domnívají, že příležitosti k mezinárodnímu daňovému plánování mohou umožňovat zemím držet vyšší sazby daní z kapitálu a korporátní daně, aniž by byly ohroženy přímé zahraniční investice. Namísto poklesu daňové sazby z důvodu daňové konkurence tak dochází k jejímu vzestupu, pokud byla původní sazba do 50%. O nerovném dopadu tohoto procesu na subjekty, které jsou schopny vynaložit transakční náklady na přesun do daňového ráje a zbylími, kteří musí platit vyšší daň, autoři ovšem mlčí.¹¹⁹

Rose a Spiegel tvrdí, že negativní účinky daňových rájů mohou být vyváženy příznivým vlivem konkurence na domácí finanční sektor a zvyšováním hloubky finančního trhu. Autoři upozorňují na blahodárny vliv na rozbití monopolního či oligopolního trhu, jenž je charakteristický pro bankovní sektor.¹²⁰

„Daňové ráje jsou jako tlakové ventily“, říká Hines. „Společnosti, které by jinak opustily onshore jurisdikci a vydaly se offshore, ve výsledku setrvají, protože daňový ráj jim umožní snížit daňový náklad.“¹²¹ Zisk berou všichni – daňové ráje i vyspělé země.

3.1.1.3 Expertiza daňových rájů a aglomerační ekonomie

Již jsme zmínili, že některé daňové ráje mohou sloužit nejen jako „booking-centrum“, ale rovněž jako specializovaná finanční centra s vyspělou expertizou. Takový obraz se o

---

¹¹⁷ Unintended consequences. The less obvious uses of tax havens. *The Economist* [online].

¹¹⁸ DESAI, M., FOLEY, F., HINES, J., Jr. Do tax havens divert economic activity? *Economics Letters* [online]. s. 220.

¹¹⁹ HONG, Q., SMART, M. In praise of tax havens: International tax planning and foreign direct investment. *European Economic Review*. s. 3.

¹²⁰ ROSE, A., SPIEGEL, M. Offshore Financial Centers: Parasites or Symbionts? *Economic Journal* [online].

¹²¹ Unintended consequences. The less obvious uses of tax havens. *The Economist* [online].

sobě snaží šířit především samotné daňové ráje, nemusí však jít nutně o představu falešnou.

Hines a Dharmapala z Michiganské univerzity testovali 209 zemí a teritorií, včetně třiatřiceti daňových rájů, aby zjistili, proč se některé státy stávají daňovými ráji a jiné nikoli. Autoři přišli na to, že typickým daňovým rájem je většinou malá, bohatá a dobře spravovaná země se stabilním právním systémem, nízkou úrovní korupce a ústavním oddělením mocí. Špatně spravované jurisdikce naproti tomu nejenže nemohly získat a udržet v zemi zahraniční kapitál, mnohé se o to ani nesnažily. Snížení daňových sazeb ke stejnému cíli ani zdaleka nevedlo.¹²²

Zdá se, že k úspěšnému „provozu“ daňového ráje je třeba vedle nízké daňové sazby i několika dalších kritérií obvykle spojovaných s efektivními a dobře fungujícími systémy. Tím se vysvětluje, proč tolik oblíbených daňových rájů pochází z bývalého britského impéria, po němž zdědily bezmála tisícileté common law a institucionální tradici.

Jiný druh efektivity může vyplývat z oborové specializace daňových rájů (viz kap. 1.3.3). Např. Jersey využilo příležitosti a z poválečného úkrytu před Bank of England se přeměnilo v sofistikovaný systém privátního bankovníctví a správy trustů. Singapur zase dokázal ve svém regionu nejrychleji prosadit zákony týkající se nemovitostních investičních fondů v předkrizovém boomu. Pro země této velikosti je agilní přijímání zákonů a inovace primární konkurenční výhodou před jejich většími soky.¹²³ Hedžový fond lze např. na Britských panenských ostrovech zaregistrovat během několika dní.

Další výhody vyplývající z existence finančního centra popisuje tzv. aglomerační ekonomie. Podle teorie přelévání znalostí označované jako MAR (podle jeho autorů Marshalla, Arrowa a Romera) blízkost firem ze společného odvětví často ovlivňuje rychlost přenosu informací mezi jednotlivými účastníky, což v důsledku pomáhá urychlovat inovaci a zdokonalovat společně užívané postupy. Čím blíže jsou si firmy, tím rychlejší efekt přelévání. Výhody koncentrace podnikatelů ze společného odvětví nejpronikavěji ilustruje kalifornské Silicon Valley, „inkubátor“ IT společností, nebo

---

¹²² DHARMAPALA, D., HINES, J., Jr. Which countries become tax havens? *Journal of Public Economics* [online].

¹²³ What it takes to succeed. *The Economist* [online].

hollywoodský filmový průmysl.¹²⁴ Na Bermudách a Jersey pomalu dochází prostor, ceny domů závratně šplhají a nikdo nesmí provozovat více než jeden automobil – celá řada společností zde totiž má své *faktické* sídlo a početný zástup zaměstnanců.¹²⁵

Prostředí miniaturních ostrovů proto pravděpodobně dává finančníkům usazeným v daňových rájích několikerou konkurenční výhodu. Investoři a podnikatelé totiž nerozhodují o alokaci svých businessů výlučně na základě výše daně. Berou v úvahu další atributy dané oblasti jako je kvalita infrastruktury, dopravní dostupnost, vzdělanost pracovní síly, stabilní právní prostředí atd. Mohou se rozhodovat také podle poznatků aglomerační ekonomie a přesunout se *in medias res* – hedžový fond na Kajmanské ostrovy, fond kolektivního investování do Lucemburska, zajišťovnu na Bermudy, kaptivní pojišťovnu do Vermontu atd.

3.2 Daňová konkurence

Podle některých názorů daňové ráje urychlují daňovou konkurenci mezi jednotlivými státy. Debata o daňové konkurenci se vede o povahu jejích důsledků pro státy a jejich obyvatele, o to, zda daňová konkurence vůbec existuje a popř. do jaké míry je zapříčiněna existencí daňových rájů.

Daňovou konkurenci definuje Daniel Mitchell z CATO Institute následujícím způsobem: „Daňová konkurence vzniká tehdy, když lidé mohou snížit svou daňovou zátěž přesunutím kapitálu nebo práce z vysoce zdaněných jurisdikcí do oblastí s nižším zdaněním.“¹²⁶ Daňová konkurence se projevuje tím, že daňová politika určitého státu koreluje s daňovými politikami jiných států, čili není daná pouze vnitřními faktory. Společným jmenovatelem daňové konkurence a daňových rájů je pak globalizace a mobilita kapitálu.

---

¹²⁴ CARLINO, G. Knowledge Spillovers: Cities' Role in the New Economy. *Business Review* [online].

¹²⁵ What it takes to succeed. *The Economist* [online].

¹²⁶ MITCHELL D. Tax Competition and Fiscal Reform: Rewarding Pro-Growth Tax Policy. Heritage Foundation [online].

OECD, její klíčoví představitelé (Francie, Německo) a některé nevládní organizace (Tax Justice Network) kritizují daňovou konkurenci a tvrdí, že zapříčiňuje přesun investic do nížce zdaněných zemí a tím vytváří neefektivní alokaci kapitálu. Nejčastěji používaný argument proti daňové konkurenci tvrdí, že způsobuje *race to the bottom*, tedy předbíhání států v osekávání daňových sazeb.

Odlisný pohled zastávají radikální liberálové, potažmo libertariáni (v USA Center for Freedom and Prosperity, v ČR Centrum pro ekonomiku a politiku). Ti naopak tvrdí, že daňová konkurence chrání občany před sklerózou veřejného sektoru a vynucuje na byrokratizaci podléhajícímu státním aparátu efektivnější vynakládání veřejných prostředků. Konkurence je v jejich podání převážně užitečná věc a podobně jako u soukromých statků i na poli veřejném vede k optimální velikosti veřejného sektoru a daní.

3.2.1 Negativní pohled na daňovou konkurenci

Výše jmenovaný názor o škodlivosti daňové konkurence se prosadil v evropských podmínkách a opanoval i daňovou politiku EU. Autoři českých učebnic daňové teorie Květa Kubátová a Jan Široký se shodně domnívají, že mezinárodní daňová konkurence nepřináší klasické benefity tržní konkurence, protože zde chybí prvek směny. Tvrdí se, že vazba mezi daní a odpovídajícím protiplněním ze strany státu je do té míry narušena, že celou transakci nelze považovat za tržní směnu. To je v souladu s definicí daně jako neekvivalentní povinné platby.

Přijmeme-li tuto hypotézu, potom v souladu se zásadou *homo oeconomicus* bude jednotlivec maximalizovat svůj osobní zisk odváděním daně v zemi s nejnižší daňovou sazbou a čerpáním veřejných služeb v oblasti s nejkvalitnějším spektrem veřejných statků. Alokační funkce trhu zde proto selhává: daňové prostředky nezískává stát s nejeftivnějším veřejným sektorem, jak tvrdí libertariáni, nýbrž pouze stát „nejlevnější“, tedy daňový ráj.

Daňová konkurence	
Přínosy	Nebezpečí
Úspory ve veřejných financích	Ohrožení veřejných rozpočtů a programů
Ekonomický stimul	Růst veřejných dluhů
	Dopad daní na práci
	Spolupráce proti daňovým rájům je stejně nutná

Tabulka č.2. Přínosy a nebezpečí daňové konkurence. Zdroj: KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie – úvod do problematiky*. s. 86.

3.2.2 Chvála daňové konkurence

Podle radikálních liberálů a mnoha ekonomů (Milton Friedman) je „race to the bottom“ iluzí, protože konkurence mezi daňovými systémy a jimi poskytovanými veřejnými statky přináší všem zúčastněným stejné benefity jako jakýkoli jiný trh. Podle Petra Macha je konkurence mezi státy je analogií tržní konkurence mezi výrobky (daňová teorie ekvivalence): právě tak jako jsou efektivní výrobci odměňováni přízní zákazníků, jsou efektivní vlády odměňovány daněmi spokojených usedlíků.¹²⁷

Tato myšlenka je založena dnes již tradiční Tieboutově práci o soutěži municipalit v americkém státě Kalifornie.

Daňová konkurence má vedle toho další pěknou vlastnost: účinně rozbíjí státní monopol, který v souladu s mikroekonomickou teorií inkasuje monopolní rentu. (Buchanan) „Nejsme to my, kdo má malé daně, ale oni, kteří je mají vysoké“¹²⁸

¹²⁷ LOUŽEK, M. *Daňová konkurence — sborník textů č.29/2004 — CEP*.

¹²⁸ PALAN, R., MURPHY, R., CHAVAGNEUX, Ch. *Tax Havens. How Globalization Really Works*. Cornell University Press 2010. s. 22.

Daňová harmonizace	
Přínosy	Nebezpečí
Omezení daňových úniků	Nenutí vlády šetřit
Uspadňuje volný pohyb	Vliv lobby

Tabulka č.3. Přínosy a nebezpečí daňové harmonizace. Zdroj: KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie – úvod do problematiky*. s. 86.

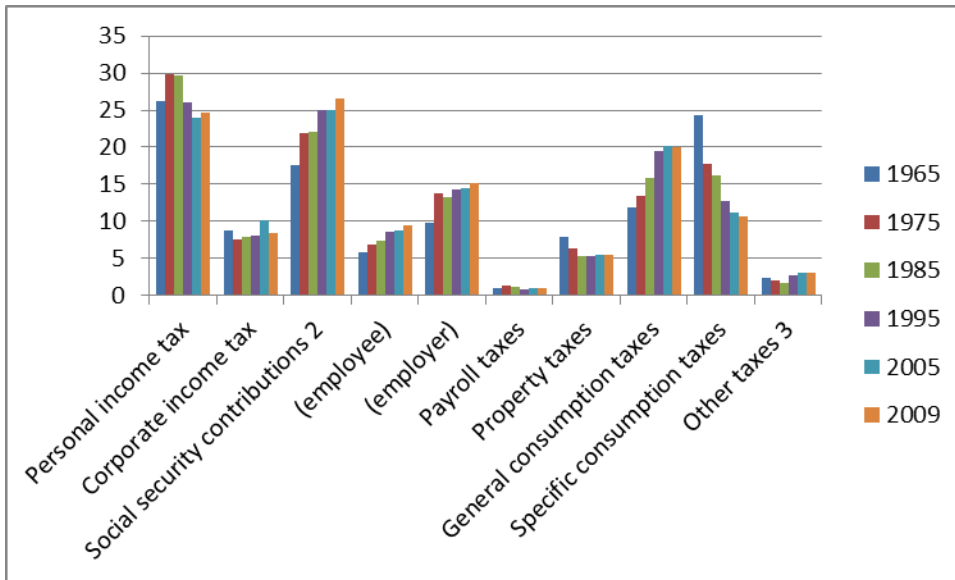
3.2.3 Daňová konkurence ve světle statistik

Pokud budeme nad otázkou, zda tu daňová konkurence je, či není, narážíme na metodologický problém v podobě nalezení měřítka daňového zatížení. Obecně máme na výběr několik přístupů: daňová kvóta podává *ex post* přehled o daňových příjmech v poměru k HDP, nezohledňuje však daňovou sazbu, která je významným signálem pro poplatníka, a vztah mezi oběma veličinami.¹²⁹ Prosté srovnání daňových sazeb na druhou stranu nevypovídá nic o celkové odvedené dani a může být pro rozličné výjimky a daňové základy iluzorním měřítkem. Je proto třeba aplikovat oba přístupy. „Bonusové“ indexy jako „tax misery index“ (nejvyšší daňová sazba u progresivních sazeb) nebo den daňové svobody zanedbáváme.

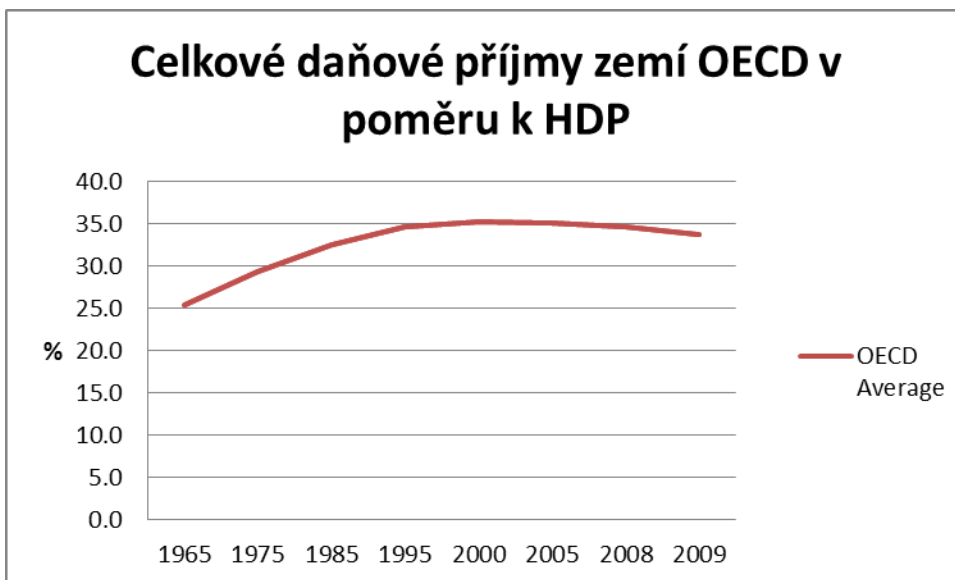
Podíváme-li se na data zemí OECD z OECD Tax database, zjišťujeme následující:

- Podíl jednotlivých daní na celkovém daňovém výběru je v průběhu času víceméně konstantní (viz obr.č.11).
- Celkový podíl daňových výnosů a HDP v zemích OECD pozvolna stoupá (viz obr.č.12 a 13)
- Stoupá tedy i podíl výnosů z daně z příjmu FO na HDP (viz obr.č.14)
- Stoupá tedy i podíl výnosů z daně z příjmu PO na HDP (viz obr.č.16)

¹²⁹ Dva státy se stejnou daňovou kvótou mohou uplatňovat, v souladu s Lafferovou křivkou, zcela odlišnou daňovou sazbu. Jejich daňové zatížení se v takovém případě liší.

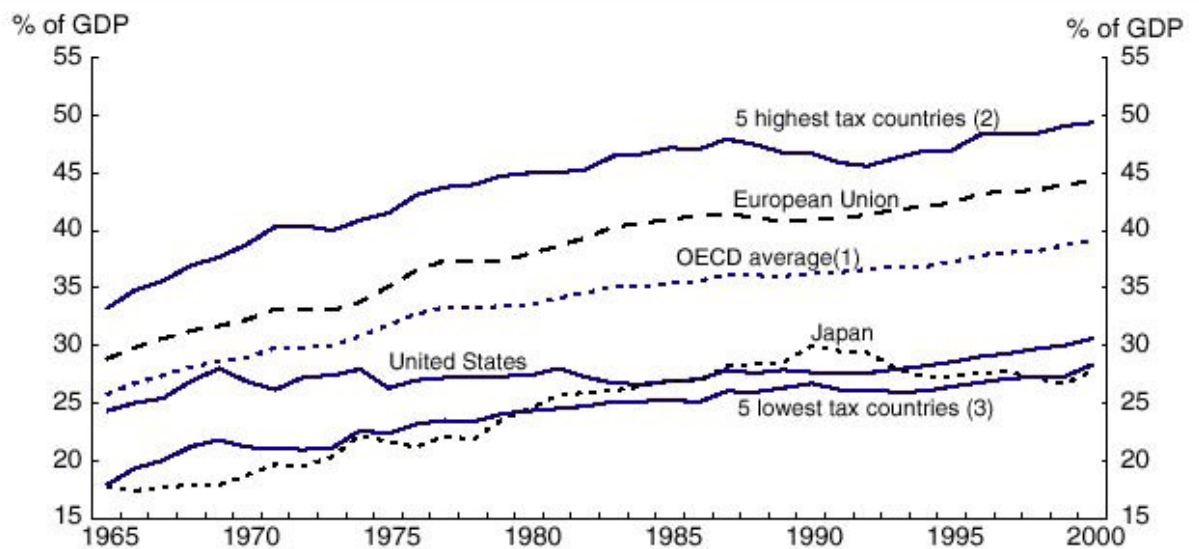

Obrázek č.11. Podíl jednotlivých daní na HDP zemí OECD v čase. Zdroj: vlastní, data OECD Tax database.

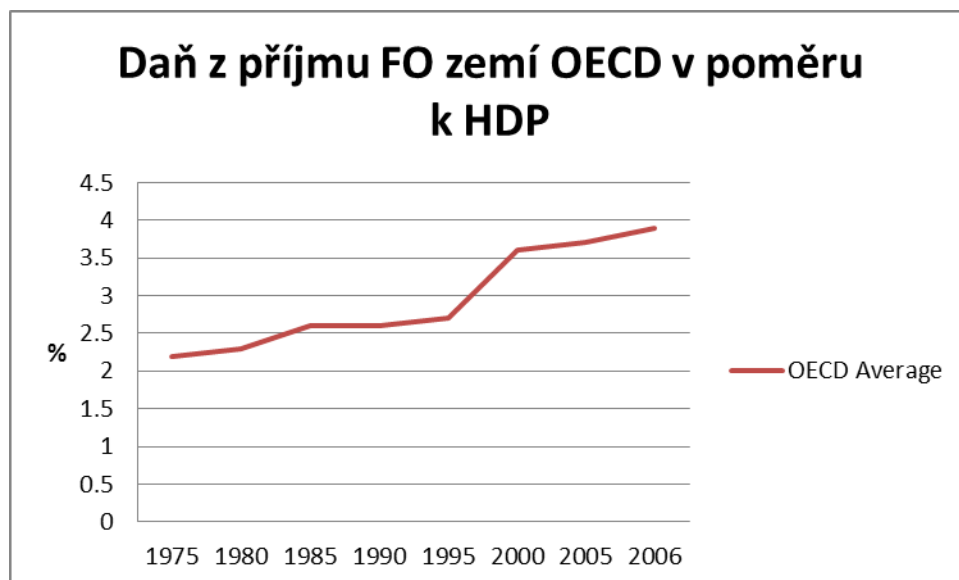
Obrázek č.12. Průměr celkových daňových příjmů zemí OECD v poměru k jejich HDP. Zdroj: vlastní, data OECD Tax database.

Tax-to-GDP ratios in selected OECD countries and regions

Obrázek č.13. Průměr celkových daňových příjmů zemí OECD v poměru k jejich HDP.

Zdroj: OECD Tax database.

Obrázek č.14. Výnos daně z příjmu FO v poměru k HDP – průměr zemí OECD. Zdroj: vlastní, data OECD Tax database.

Co se týče daňových sazeb, empirické výzkumy tvrdí, že sazba daně z příjmu PO od šedesátých let globálně poklesla. „Sazby daně z příjmu PO vcelku významně poklesly od

osmdesátých let, ačkoliv prospekt sazeb padajících k nule vypadá zatím vzdáleně. Na druhou stranu ale celkové daňové výnosy z těchto daní rostou. Dokonce jsou vyšší než kdykoli v posledních čtyřiceti letech.“¹³⁰ píše Michael Devereux. Čím si lze vysvětlit tak protichůdné tendence?

1. Nižší daň podpořila investice a budoucí zisky (argumentace Lafferovou křivkou), nebo
2. snížení sazby doprovází rozšíření daňového základu, nebo
3. daňová sazba a daňové výnosy jsou nezávislé proměnné a na obě veličiny působí exogenních faktory. Příklad: zvýšení se popularity podnikání pod korporátní formou by zapříčinilo vyšší zaplacenou daň, navzdory nižší sazbě.

Dosud jsme hovořili o daňové konkurenci zejména v souvislosti s korporátní daní. Globálním trendem posledních 30 let je však snižování i ostatních daní, např. formou:^{131 132 133}

- snižování průměrné nejvyšší sazby daně z příjmu FO v systémech s progresivní daní,
- zavádění rovné daně v mnoha zemích či
- postupného vymizení daně z bohatství.

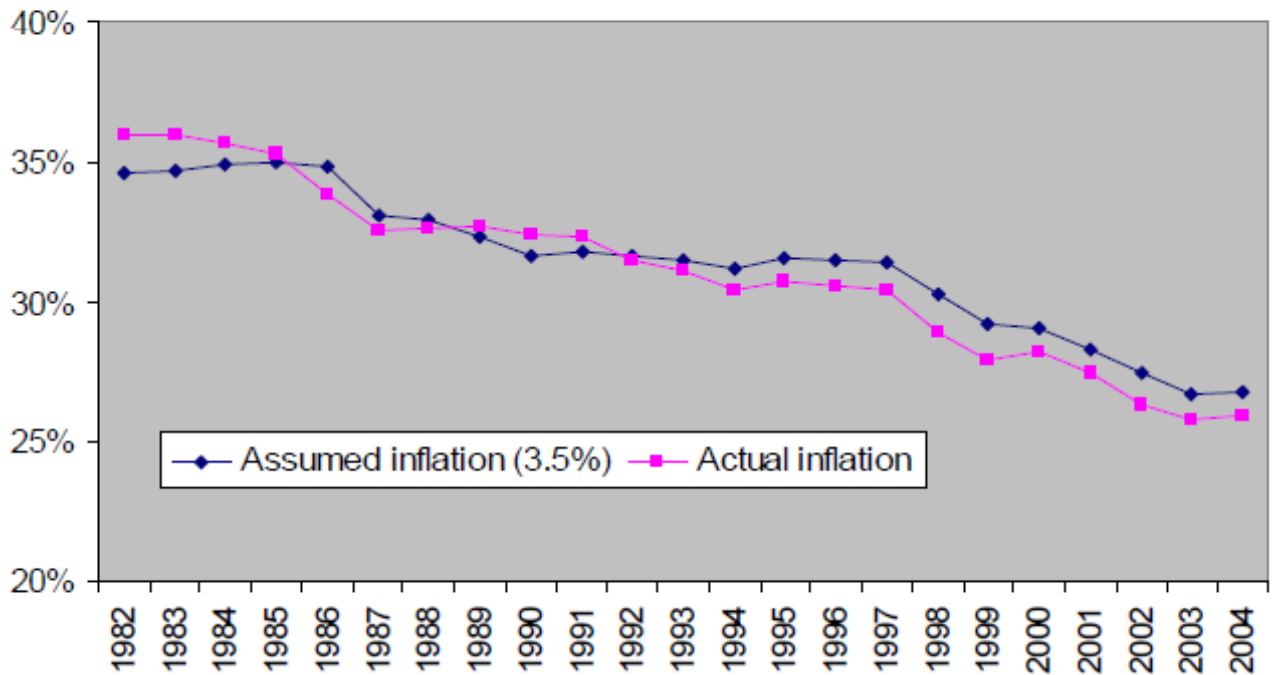
---

¹³⁰ DEVEREUX, M. Development in the taxation of corporate profit in the OECD since 1965: rates, bases and revenues. *Oxford university centre for business taxation* [online].

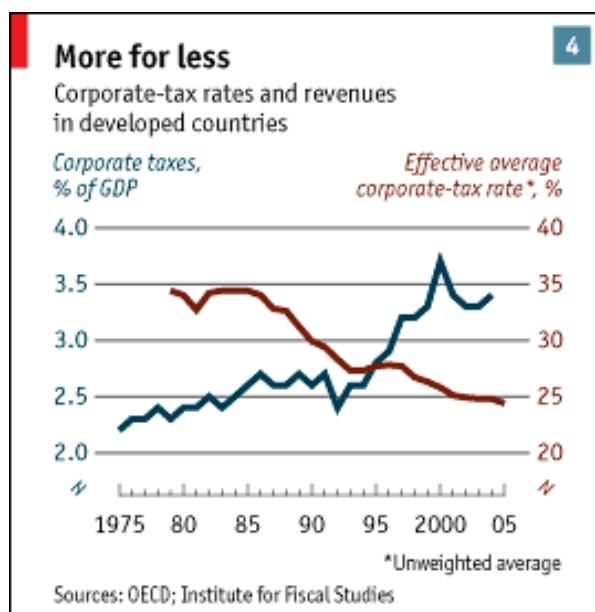
¹³¹ EDWARDS, Ch., DE RUGY, V. International Tax Competition. A 21st-Century Restraint on Government. *Policy Analysis* [online].

¹³² STRÁSKÝ, J. Globalizace a daňová konkurence. Diplomová práce, Masarykova univerzita v Brně, Ekonomicko-správní fakulta. Brno, Červen 2010.

¹³³ Právní a daňové ráje. Zastavme skandál. *Francouzská platforma pro problematiku daňových a právních rájů & Česko proti chudobě*. [online].

Obrázek č.15. Vážený průměr efektivních průměrných sazeb korporátní daně. Zdroj: DEVEREUX, M. Development in the taxation of corporate profit in the OECD since 1965: rates, bases and revenues. *Oxford university centre for business taxation* [online].

Obrázek č.16. Sazby daně z příjmu PO a daňové příjmy ve vyspělých zemích. Zdroj: Unintended consequences. The less obvious uses of tax havens. *The Economist* [online].

Závěr ze zjištěných poznatků lze učinit následující: Daňová konkurence existuje, o čemž vypovídají globálně klesající daňové sazby. Daňové výnosy však navzdory tomu stoupají, nikoliv klesají. Nedochozí k žádné zásadní reformě daňového mixu, a tak není pravda, že by nastával pohyb ke zdanění méně mobilních faktorů jako je práce. Lze proto i těžko hovořit o jednosměrné negativní kauzalitě mezi činností daňových rájů a daňovou konkurencí.

Závěr

Daňové ráje žijí ze správy mezinárodního kapitálu. Vyznačují se nízkou sazbou daně, diskrétností, a nespolupracují zásadně s úřady vyspělých zemí při potírání daňových úniků. Zanalyzovali jsme dostupné způsoby využívání daňových rájů v mezinárodním daňovém plánování. Viděli jsme, jakým způsobem lze převádět zisk offshore a vyhnout se tak placení daně. Provedli jsme čtenáře po historii i současnosti daňových rájů a ukázali si některé instrumenty, kterými vycházejí vstříc mezinárodní poptávce.

Dopad daňových rájů na globální ekonomiku je obtížné zhodnotit. Pomocí některých odhadů se lze dobrat hrubé výše daňových úniků, které vytváří činnost daňových rájů. Tato cifra zřejmě nepřevyšuje 3% příjmů veřejných rozpočtů.

Podle dostupných údajů existuje daňová konkurence mezi státy. Je možné, že k ní přispívá činnost daňových rájů, ovšem neprobíhá tzv. závod ke dnu (*race to the bottom*). Veřejný sektor zaujímá spíše rostoucí podíl na HDP v zemích OECD.

Nelze tedy kategoricky říci, že by daňové ráje představovaly problém pro globální ekonomiku. Podle některých autorů zmíněných v kapitole třetí mají dokonce blahodárné účinky a nutí vlády k efektivitě.

Mezinárodní společenství tak volí poměrně racionální postoj zachování statu quo kombinovaný s tlakem na uzavírání smluv o vzájemném informování (TIEA). volba agresivnějšího postupu se pak setkává s obtížemi:

1. Každý stát je fiskálně suverénní a nelze jej nutit ke zvyšování daní.

2. Země OECD, které proti daňovým rájům vystupují, představují podle některých názorů (the Economist) „oligopol snažící se udržet menší konkurenty mimo hru“¹³⁴. Jsou hráči i rozhodčími ve stejné hře. Některé daňové ráje jsou samy členy OECD (Švýcarsko, Lucembursko). Jak potom mohou být objektivní?
3. Rozlišovací kritérium mezi daňovým rájem a „normální“ zemí jsou mlhavé.
4. Charakteristiky daňových rájů jsou natolik spleťtité, že „i kdybychom je dnes potlačili, něco obdobného by se objevilo na jejich místě zítra“. říká Mihir Desai z Harvard Business School.¹³⁵
5. Kulturní neporozumění některých ostrovních států, které jsou natolik malé, že daňový systém pro ně nemá smysl. Země raději aplikuje jednodušší, paušální systém odvodů, charakteristický pro daňové ráje.¹³⁶

---

¹³⁴ The less obvious uses of tax havens. *The Economist* [online].

¹³⁵ The less obvious uses of tax havens. *The Economist* [online].

¹³⁶ Gordon Report. Tax Havens and Their Use By United States Taxpayers. Report prepared for the Internal Revenue Service Washington, DC. [online]. s. 14.

Použitá literatura

Monografie

- BAKEŠ, M., KARFÍKOVÁ, M., KOTÁB, P., MARKOVÁ, H. a kol. *Finanční právo*. 5. upravené vydání. Praha : C.H. Beck, 2009. 576 s.
- BARBER, H. *Tax Havens Today: The Benefits and Pitfalls of Banking and Investing Offshore*. HOBOKEN : John Wiley & Sons, Inc., 2006. 324 s.
- CORNEZ, A. *Offshore Money Book, The: How to Move Assets Offshore for Privacy, Protection, and Tax Advantage*. McGraw-Hill, 2000. 321 s.
- DJANANI, Ch. *Internationales Steuerrecht*. 2. Auflage. Wien : Linde, 1998. 540 s.
- EPPING, Ch. R. *Průvodce globální ekonomikou*. Praha : Portál, 2004. 240 s.
- HAMPTON, M., ABBOTT, J (eds.). *Offshore Finance Centers and Tax Havens. The Rise of Global Capital*. HAMPSHIRE : Purdue University Press, 1999. 262 s.
- JACKSON, P. M., BROWN, C. V. *Ekonomie veřejného sektoru*. Praha : Eurolex Bohemia, 2003.
- HAMERNÍKOVÁ, B., MAAYTOVÁ, A. *Veřejné finance*. Praha : ASPI, 2007.
- KLEIN, Š., ŽÍDEK, K. *Mezinárodní daňové plánování*. Praha: Grada Publishing, 2002. 232 s.
- KUBÁTOVÁ, K., VÍTEK, L. *Daňová politika – teorie a praxe*. Praha : Kodex Bohemia, s.r.o, 1997.
- KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie – úvod do problematiky*. Praha : ASPI, a.s., 2005. 112 s.
- LESERVOISIER, L. *Daňové ráje*. 1.vyd. Praha : HZ, 1996. 122s.
- LOUŽEK, M. *Daňová konkurence — sborník textů č.29/2004 — CEP*. Praha: 2004.

- MANKIW, N. Gregory. *Zásady ekonomie*. Praha : Grada Publishing, 2000. 768 s.
- McCANN, H. *Offshore Finance*. Cambridge University Press, 2006. 540 s.
- MUSGRAVE, R. A., MUSGRAVEOVÁ, P. B. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha : Management Press, 1994.
- PALAN, R., MURPHY, R., CHAVAGNEUX, Ch. Tax Havens. *How Globalization Really Works*. Cornell University Press 2010. 252 s.
- PETROVIČ, P. a kol. *Encyklopedie mezinárodního daňového plánování*. 1.vyd. Beroun : Newsletter, 2002. 432s.
- ŠIROKÝ, J. *Daňové teorie s praktickou aplikací*. Praha: C.H.Beck, 2003. 304 s.

Články v periodických

- DARBY, J., LEMASTER, K. Double Irish More than Doubles the Tax Savings. *Practical US/International Tax Strategies*. May 15, 2007, Vol. 11, No.9. s. 2-16.
- DESAI, M., FOLEY, F., HINES, J., Jr. Do tax havens divert economic activity? *Economics Letters* [online]. 2006 [cit. 20.září 2011]. Vol. 90. s. 219–224. Dostupný z WWW: < <http://www.people.hbs.edu/mdesai/econlettersfinal.pdf>>
- DHARMAPALA, D., HINES, J., Jr. Which countries become tax havens? *Journal of Public Economics* [online]. May 2009 [cit. 20.září 2011]. No. 93. s. 1058–1068. Dostupný z WWW: <<http://faculty.smu.edu/millimet/classes/eco6375/papers/dharmapala%20hines.pdf>>
- EDWARDS, Ch., DE RUGY, V. International Tax Competition. A 21st-Century Restraint on Government. *Policy Analysis* [online]. April 12, 2002 [cit. 27.prosince 2011]. No.431. s. 1-43. Dostupný z WWW: < <http://www.cato.org/pubs/pas/pa431.pdf>>

- HONG, Q., SMART, M. In praise of tax havens: International tax planning and foreign direct investment. *European Economic Review*. January 2010, Vol. 54(1). s. 1-23. Dostupný z WWW: <<http://www.nd.edu/~tgresik/EER/Smart.pdf>>
- International Tax Competition: A 21st-Century Restraint on Government, Chris Edwards and Veronique de Rugy, *Policy Analysis*. April 12, 2002. No. 431.
- ROSE, A., SPIEGEL, M. Offshore Financial Centers: Parasites or Symbionts? *Economic Journal* [online]. October 2007 [cit. 20.zář 2011]. Vol. 117, No. 523. s. 1310-1335. Dostupný z WWW: <<http://faculty.haas.berkeley.edu/arose/OFCPressR.pdf>>

Články a texty na internetu

- BRAITHWAITE, T., LEMER, J., THOMAS, H. Tax Deters the Return of Almost \$1 Trillion to the US. *Financial Times* [online]. 19 October 2010 [cit. 20.zář 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.cnbc.com/id/39735252/Tax_Deters_the_Return_of_Almost_1_Trillion_to_the_US>
- CARLINO, G. Knowledge Spillovers: Cities' Role in the New Economy. *Business Review* [online]. Q4 2001 [cit. 20.zář 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.philadelphiafed.org/research-and-data/publications/business-review/2001/q4/brq401gc.pdf>>
- Děkujeme, odcházíme. *Ekonom* [online]. 6. 5. 2010 [cit. 20.zář 2011]. Dostupný z WWW: <<http://ekonom.ihned.cz/c1-43162540-dekujeme-odchazime>>
- Daňový skandál banky LGT začal chamtivý informatik. *idnes.cz* [online]. 26. února 2008 [cit. 20.zář 2011]. Dostupný z WWW: <http://ekonomika.idnes.cz/danovy-skandal-banky-lgt-zacal-chamtivy-informatik-f8w-/ekonomika.aspx?c=A080225_210417_ekonomika_mia>

- DEVEREUX, M. Development in the taxation of corporate profit in the OECD since 1965: rates, bases and revenues. *Oxford university centre for business taxation* [online]. May 2006 [cit. 27.prosinec 2011]. Dostupný z WWW: <<http://ideas.repec.org/p/btx/wpaper/0704.html>>
- DRUCKER, J. The Tax Haven That's Saving Google Billions. *Businessweek* [online]. [cit. 20.zář 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.businessweek.com/magazine/content/10_44/b4201043146825.htm>
- DRUCKER, J. U.S. Companies Dodge \$60 Billion in Taxes With Global Odyssey. *Bloomberg* [online]. May 13, 2010 [cit. 20.zář 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.bloomberg.com/news/2010-05-13/american-companies-dodge-60-billion-in-taxes-even-tea-party-would-condemn.html>>
- DRUCKER, J. Inside Google's \$1 Billion-a-Year Tax Cutting Strategy. *Bloomberg* [online]. October 21, 2010 [cit. 20.zář 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessweek.com/technology/google-tax-cut/google-terminal.html>>
- DRUCKER, J. Google 2.4% Rate Shows How \$60 Billion Lost to Tax Loopholes. *Bloomberg* [online]. October 21, 2010 [cit. 20.zář 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.bloomberg.com/news/2010-10-21/google-2-4-rate-shows-how-60-billion-u-s-revenue-lost-to-tax-loopholes.html>>
- Firmy nejbohatších Čechů zlákal Holandsko. *idnes.cz* [online]. 18. června 2007 [cit. 20.zář 2011]. Dostupný z WWW: <http://ekonomika.idnes.cz/firmy-nejbohatsich-cechu-zlakalo-holandsko-fk7-/ekonomika.aspx?c=A070617_195533_ekonomika_zra>
- GRIFFITHS, I., Lawrence, F. Revealed: how multinational companies avoid the taxman. *Guardian* [online]. Tuesday 6 November 2007 [cit. 20.zář 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.guardian.co.uk/business/2007/nov/06/19>>

- GRIFFITHS, I., Lawrence, F. Bananas to UK via the Channel islands? It pays for tax reasons. *Guardian* [online]. Tuesday 6 November 2007 [cit. 20.září 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.guardian.co.uk/business/2007/nov/06/12>>
- KUČERA, Z. Daňové ráje I. – Úvod. *epravo.cz* [online]. 20.8.2002 [cit. 20.září 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/danove-raje-i-uvod-18130.html>>
- LEVIN, C. Abusive Tax Schemes. *Carl Levin, U.S. Senator Michigan* [online]. 2011 [cit. 20.září 2011]. Dostupný z WWW: <<http://levin.senate.gov/issues/abusive-tax-schemes>>
- LOWDER, B. The Double Irish and the Dutch Sandwich. The Explainer's field guide to exotic tax dodges. *Slate* [online]. April 14, 2011 [cit. 20.září 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.slate.com/articles/news_and_politics/explainer/2011/04/the_double_irish_and_the_dutch_sandwich.html>
- Moving pieces. Global companies have plenty of latitude to minimise their tax bills. *The Economist* [online]. February 22nd 2007 [cit. 20.září 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.economist.com/node/8695175?story_id=E1_RGJVTSV>
- MITCHELL D. Tax Competition and Fiscal Reform: Rewarding Pro-Growth Tax Policy. *Heritage Foundation* [online]. Prepared for “A Liberal Agenda for the New Century: A Global Perspective,” a Conference cosponsored by the Cato Institute, the Institute of Economic Analysis and the Russian Union of Industrialists and Entrepreneurs, April 8-9, 2004 [cit. 27. prosince 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.cato.org/events/russianconf2004/papers/mitchell.pdf>>
- MURPHY, R. 70% of world trade is between multinational corporations – new OECD estimate. *Tax Research UK* [online]. [cit. 20.září 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.taxresearch.org.uk/Blog/2010/01/28/70-of-world-trade-is-between-multinational-corporations-new-oecd-estimate/>>

- On or Off? It's a matter of degree. *The Economist* [online]. February 22nd 2007 [cit. 20.zář 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.economist.com/node/8695199>>
- Places in the sun. *The Economist* [online]. February 22nd 2007 [cit. 20.zář 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.economist.com/node/8695139>>
- Transferové ceny. *Akont* [online]. 9.4.2010 [cit. 20.zář 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.akont.cz/cz/344.transferove-ceny->>
- Transfer pricing. *Tax Justice Network* [online]. 2011 [cit. 20.zář 2011] Dostupný z WWW: <http://www.taxjustice.net/cms/front_content.php?idcat=139>
- Unintended consequences. The less obvious uses of tax havens. *The Economist* [online]. February 22nd 2007 [cit. 20.zář 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.economist.com/node/8695233>>
- Výhody holdingových společností [online]. *Akont* [cit. 20.zář 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.akont.cz/cz/53.serial-o-offshore-podnikani-a-mezinarodnim-danovem-planovani-7->>
- VYBÍHAL, V. Studijní materiály k předmětu „Mezinárodní zdanění“ [online]. [cit. 20. ledna 2007]. Dostupný z WWW: <http://is.muni.cz/predmet/econ/podzim2010/MPV_MEZD>
- What it takes to succeed. *The Economist* [online]. February 22nd 2007 [cit. 20.zář 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.economist.com/node/8695187>>
- WU, T.N. Theory and Operation of a Modern National Economy. Tax Havens [online]. The George Washington University, Institute of Brazilian Business and Public Management Issues [cit. 20.zář 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.gwu.edu/~ibi/minerva/Fall1999/Wu.Tun.pdf>>

Dokumenty

- 2010 Global Transfer Pricing Survey. *Ernst & Young* [online]. 2011 [cit. 20. září 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.ey.com/GL/en/Services/Tax/International-Tax/2010-Global-Transfer-Pricing-Survey>>
- Gordon Report. Tax Havens and Their Use By United States Taxpayers. Report prepared for the Internal Revenue Service Washington, DC. [online]. January 12, 1981 [cit. 2011-22-03]. Dostupný z WWW: <<http://inspiredlifecenters.org/Inspired-Living/Downloads/IRS-Gordon%20Report.pdf>>
- Harmful Tax Competition – An Emerging Global Issue. *OECD* [online]. 1998 [cit. 20. září 2011]. Dostupný na WWW: <<http://www.oecd.org/dataoecd/33/1/1904184.pdf>>
- Offshore Financial Centers. IMF background Paper. Prepared by the Monetary and Exchange Affairs Department, *International Monetary Fund* [online]. June 23, 2000. [cit. 2011-22-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.imf.org/external/np/mae/oshore/2000/eng/back.htm>>
- Offshore Financial Centers. Oral and written evidence. Ordered by the House of Commons [online]. 1.7.2008 [cit. 20. září 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.caymanfinances.com/pdf/OFCWrittenEvidence.pdf>>
- Právní a daňové ráje. Zastavme skandál. *Francouzská platforma pro problematiku daňových a právních rájů & Česko proti chudobě*. [online]. 2007 [cit. 20. září 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.ceskoprotichudobe.cz/pdf/cpch-pravni-a-danove-raje.pdf>>
- STRÁSKÝ, J. Globalizace a daňová konkurence. Diplomová práce, Masarykova univerzita v Brně, Ekonomicko-správní fakulta. Brno, Červen 2010.

Webové stránky

- Asset protection s.r.o. [online]. 2011 [cit. 20.září 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.assetprotection.cz/platebni-karty.html>>
- CIA: The World Factbook [online]. 2011 [cit. 20.září 2011]. Dostupný z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/us.html>>
- OECD Tax database [online]. 2011 [cit. 27.prosince 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.oecd.org/document/60/0,3746,en_2649_34533_1942460_1_1_1_1,00.html#C_CorporateCaptial>

Zákony

- Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č.235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty
- Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách
- Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád

Ostatní

- *Velký únik: Daňové ráje*. Dokumentární film. Francie, 2008, 48 min.

Příloha č.1: Seznam obrázků a tabulek

Obrázek č.1. Počet offshore společností ve vybraných daňových rájích. Zdroj: PETROVIČ, P. a kol. *Encyklopedie mezinárodního daňového plánování*. s. 46.

Obrázek č.2. Trust. Zdroj: vlastní, dle HUDSON, Alastair. *Equity, Trusts*. s. 32.

Obrázek č.3. Odměny za služby. Zdroj: vlastní.

Obrázek č.4. Poskytnutí licence. Zdroj: vlastní.

Obrázek č.5. Úročená půjčka. Zdroj: vlastní.

Obrázek č.6. Výchozí situace před transfer pricingem. Zdroj: Transferové ceny. *Akont* [online].

Obrázek č.7. Transfer pricing v mezinárodním obchodu. Zdroj: Transferové ceny. *Akont* [online].

Obrázek č.8. Transfer pricing. Zdroj: vlastní.

Obrázek č.9. Zdanění koncernu. Zdroj: upraveno dle: Výhody holdingových společností [online]. *Akont* [cit. 20.září 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.akont.cz/cz/53.serial-o-offshore-podnikani-a-mezinarodnim-danovem-planovani-7->>

Obrázek č.10. Double Irish a Dutch sandwich. Zdroj: vlastní podle DARBY, J., LEMASTER, K. Double Irish More than Doubles the Tax Savings [online].

Obrázek č.11. Podíl jednotlivých daní na HDP zemí OECD v čase. Zdroj: vlastní, data OECD Tax database. Dostupný z WWW: <http://www.oecd.org/document/60/0,3746,en_2649_34533_1942460_1_1_1_1,00.html>

Obrázek č.12. Průměr celkových daňových příjmů zemí OECD v poměru k jejich HDP. Zdroj: vlastní, data OECD Tax database. Dostupný z WWW: <http://www.oecd.org/document/60/0,3746,en_2649_34533_1942460_1_1_1_1,00.html>

Obrázek č.13. Průměr celkových daňových příjmů zemí OECD v poměru k jejich HDP.

Zdroj: OECD Tax database. Dostupný z WWW: <http://www.oecd.org/document/60/0,3746,en_2649_34533_1942460_1_1_1_1,00.htm>

Obrázek č.14. Výnos daně z příjmu FO v poměru k HDP – průměr zemí OECD. Zdroj:

vlastní, data OECD Tax database. Dostupný z WWW: <http://www.oecd.org/document/60/0,3746,en_2649_34533_1942460_1_1_1_1,00.html>

Obrázek č.15. Vážený průměr efektivních průměrných sazeb korporátní daně. Zdroj:

DEVEREUX, M. Development in the taxation of corporate profit in the OECD since 1965: rates, bases and revenues. *Oxford university centre for business taxation* [online].

Obrázek č.16. Sazby daně z příjmu PO a daňové příjmy ve vyspělých zemích. Zdroj:

Unintended consequences. The less obvious uses of tax havens. *The Economist* [online].

Tabulka č.1. Zdroj: CIA. *The World Factbook* [online]. Dostupný z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>>

Tabulka č.2. Přínosy a nebezpečí daňové konkurence. Zdroj: KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie – úvod do problematiky*. s. 86.

Tabulka č.3. Přínosy a nebezpečí daňové harmonizace. Zdroj: KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie – úvod do problematiky*. s. 86.

Příloha č.2: Seznam daňových rájů

Seznam dle studie Tax research LLP. Pořadí daňových rájů podle počtu identifikací za daňový ráj v odborných publikacích a zájmových organizacích.

Rank	Location	Int'l Bureau	Charles Fiscal Docs 1977	Hines Irish Rice 1982	OECD 2000	IMF 2000	FSF 2000	FATF 2000-02	TJN 2005	IMF 2007	STHAA 2007	Low- TaxNet 2008	Total
1	Bahamas	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	11
2	Bermuda	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	11
3	Cayman Islands	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	11
4	Guernsey	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	11
5	Jersey	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	11
6	Malta	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	11
7	Panama	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	11
8	Barbados	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
9	British Virgin Islands	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
10	Cyprus	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
11	Isle of Man	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
12	Liechtenstein	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
13	Netherlands Antilles	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
14	Vanuatu	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
15	Gibraltar	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9
16	Hong Kong	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9
17	Singapore	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9
18	St Vincent & Grenadines	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9
19	Switzerland	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9
20	Turks & Caicos Islands	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9
21	Antigua & Barbuda	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	8
22	Belize	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	8
23	Cook Islands	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	8
24	Grenada	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	8
25	Ireland	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	8
26	Luxembourg	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	8
27	Monaco	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	8
28	Nauru	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	8
29	St Kitts & Nevis	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	8
30	Andorra	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	7
31	Anguilla	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	7
32	Bahrain	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	7
33	Costa Rica	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	7
34	Marshall Islands	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	7
35	Mauritius	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	7
36	St Lucia	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	7
37	Aruba	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	6
38	Dominica	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	6
39	Liberia	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	6
40	Samoa	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	6
41	Seychelles	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	6
42	Lebanon	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5

Rank	Location	Int'l Bureau Fiscal Docs 1977	Charles Irish 1982	Hines Rice 1994	OECD 2000	IMF 2000	FSF 2000	FATF 2000-02	TJN 2005	IMF 2007	STHAA 2007	Low- TaxNet 2008	Total
43	Niue				1	1	1	1	1				5
44	Macao			1		1	1		1				4
45	Malaysia (Labuan)					1	1		1			1	4
46	Montserrat			1	1	1			1				4
47	Maldives			1	1				1				3
48	United Kingdom		1						1	1			3
49	Brunei	1										1	2
50	Dubai								1			1	2
51	Hungary							1	1				2
52	Israel							1	1				2
53	Latvia									1	1		2
54	Madeira								1			1	2
55	Netherlands	1							1				2
56	Philippines		1					1					2
57	South Africa		1						1				2
58	Tonga				1				1				2
59	Uruguay					1			1	1			2
60	US Virgin Islands				1				1				2
61	USA		1						1				2
62	Alderney								1				1
63	Anjouan											1	1
64	Belgium								1				1
65	Botswana											1	1
66	Campione d'Italia								1				1
67	Egypt							1					1
68	France		1										1
69	Germany								1				1
70	Guatemala							1					1
71	Honduras		1										1
72	Iceland								1				1
73	Indonesia							1					1
74	Ingushetia								1				1
75	Jordan			1									1
76	Marianas								1				1
77	Melilla								1				1
78	Myanmar							1					1
79	Nigeria							1					1
80	Palau					1							1
81	Puerto Rico		1										1
82	Russia							1					1
83	San Marino				1								1
84	Sao Tome e Principe								1				1
85	Sark								1				1
86	Somalia								1				1
87	Sri Lanka		1										1
88	Taipei								1				1
89	Trieste								1				1
90	Turkish Republic of Northern Cyprus								1				1
91	Ukraine							1					1
		32	29	40	41	46	42	37	72	22	34	41	436